

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**HOSPODÁŘSKÁ KRIMINALITA A JEJÍ PÁCHÁNÍ
V JEDNOTLIVÝCH KRAJÍCH ČESKÉ
REPUBLIKY**

Autor práce: Jan Pařez

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Jan Kuda

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2022

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Jan Pařez

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Hospodářská kriminalita a její páchaní v jednotlivých krajích České republiky

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Economic Crime and its Committing in Individual Regions of the Czech Republic

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul): Mgr. Jan Kuda

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): duben 2021

Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem bakalářské práce je analyzovat hospodářskou trestnou činnost, vymezit její specifické znaky a prozkoumat páchaní hospodářské kriminality v jednotlivých krajích ČR. V rámci vedlejšího cíle bude komparována hospodářská kriminalita mezi jednotlivými kraji, zjištění příčin a následků hospodářské kriminality a její prevence.

Student: Jan Pařez	23.4.2021 datum	Jan Pařez podpis
Vedoucí práce: Mgr. Jan Kuda	26.4.2021 datum	J.K. podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	25.5.2021 datum	R.S. podpis
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	26.5.21 datum	F.Ferebauerová podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	31.5.2021 datum	J. Dušek podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce panu Mgr. Janu Kudovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

PAŘEZ, J. *Hospodářská kriminalita a její páchaní v jednotlivých krajích České republiky: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2022. 68 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jan Kuda

Klíčová slova: hospodářská kriminalita, kriminalita, pachatel, právo, prevence, trestný čin

Bakalářská práce se zabývá hospodářskou kriminalitou a jejím pácháním v jednotlivých krajích České republiky. Cílem je analyzovat hospodářskou trestnou činnost, definovat samotný pojem hospodářská kriminalita, vymezit její specifické znaky, prozkoumat její páchaní v jednotlivých krajích České republiky a komparovat ho mezi jednotlivými kraji. Teoretická část je zpracována metodou analýzy odborné literatury a syntézou zjištěných informací do podoby souvislého textu. Praktická část je zpracována formou kvantitativního průzkumu statistických dat Policie České republiky za období od roku 2016 do roku 2020. Míra páchaní kriminality je posuzována s ohledem na počet obyvatel v jednotlivých krajích. Rozborem statistických dat byla zjištěna skutečnost, že počet obyvatel souvisí s počtem hospodářských trestných činnů a že vývojový trend je mírně odlišný. U všech krajů má klesající charakter. Tyto rozdíly vývoje hospodářské kriminality mohou být způsobeny ekonomickou charakteristikou, v koncentraci velkých firem a socioekonomickým statusem obyvatelstva v jednotlivých krajích.

ABSTRACT

PAŘEZ, J. *Economic Crime and its Committing in Individual Regions of the Czech Republic: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2022. 68 p. Supervisor: Mgr. Jan Kuda

Key words: economic crime, criminality, offender, law, prevention, crime law

The bachelor thesis deals with economic crime and its perpetration in individual regions of the Czech Republic. The aim of the thesis is to analyze economic crime, to define the very concept of economic crime, to define its specific features, to examine its perpetration in individual regions of the Czech Republic and to compare it between individual regions. The theoretical part is processed by the method of analysis of professional literature and synthesis of the obtained information into a coherent text. The practical part is processed in the form of a quantitative survey of statistical data of the Police of the Czech Republic for the period from 2016 to 2020. The rate of crime is assessed with regard to the number of inhabitants in individual regions. The analysis of statistical data revealed the fact that the population is related to the number of economic crimes and that the development trend is slightly different. It has a declining character in all regions. These differences in the development of economic crime can be caused by economic characteristics, the concentration of the large companies and the socio-economic status of the population in the individual regions.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Pojem hospodářská kriminalita	11
2.1 Trestně-právní hledisko	11
2.2 Kriminalistické hledisko.....	12
2.3 Kriminologické hledisko	13
3 Příčiny hospodářské kriminality	15
4 Následky hospodářské kriminality	17
5 Prevence hospodářské kriminality	19
5.1 Klasifikace prevence hospodářské kriminality.....	19
5.2 Prostředky prevence	21
6 Pachatelé hospodářské kriminality.....	23
6.1 Obecná charakteristika pachatelů hospodářské kriminality	23
6.2 Skupiny pachatelů hospodářské kriminality.....	24
6.2.1 Pachatelé ekonomické kriminality	24
6.2.2 Pachatelé finanční kriminality.....	25
6.2.3 Pachatelé organizované hospodářské trestné činnosti.....	26
6.2.4 Pachatelé korupčního jednání	26
6.2.5 Pachatelé informační kriminality	27
7 Organizovaná hospodářská kriminalita.....	29
8 Průzkum hospodářské kriminality v jednotlivých krajích	31
8.1 Vývoj hospodářské kriminality v jednotlivých krajích	31
8.1.1 Hlavní město Praha	31
8.1.2 Středočeský kraj	34
8.1.3 Jihočeský kraj.....	35
8.1.4 Plzeňský kraj	37
8.1.5 Karlovarský kraj.....	39

8.1.6	Ústecký kraj	41
8.1.7	Liberecký kraj	42
8.1.8	Královéhradecký kraj	44
8.1.9	Pardubický kraj	45
8.1.10	Kraj Vysočina.....	47
8.1.11	Jihomoravský kraj	48
8.1.12	Olomoucký kraj.....	50
8.1.13	Moravskoslezský kraj.....	52
8.1.14	Zlínský kraj	53
8.2	Komparace vývoje kriminality v krajích České republiky	56
	Závěr	60
	Seznam použitých zdrojů	61
	Seznam tabulek a grafů	64
	Přílohy	66

Úvod

Hospodářská kriminalita je velmi aktuálním tématem v odborném i laickém diskursu. Zatímco u odborné veřejnosti je tento zájem vyvolán zejména rozsáhlými společenskými dopady, které tento druh kriminality vyvolává, v případě veřejnosti laické jde zejména o mediální atraktivitu této problematiky. Hospodářská kriminalita je velmi různorodou oblastí, spojenou s dalšími specifickými právními oblastmi, jako je například kybernetická kriminalita anebo trestná činnost právnických osob. Stále více je akcentován přeshraniční charakter hospodářské trestné činnosti, který je reflektován do strategií jejího vyšetřování a sankcionování.

V České republice nastal prudký nárůst hospodářské kriminality v souvislosti se společenským a ekonomickým vývojem po sametové revoluci roku 1989. Pro toto období je charakteristická liberalizace a demokratizace společnosti, spojená i s prudkým rozvojem podnikání. Bohužel jedním z průvodních jevů tohoto vývoje byl i vysoký nárůst případů hospodářské kriminality, která je typická pro svou vysokou latenci a záludnost pachatelů, kteří se často nacházejí na velmi vlivných pozicích spojených s vysokou společenskou prestiží.

Pro jednotlivé společnosti představuje hospodářská kriminalita nejen značnou finanční ztrátu, ale i ztrátu dobrého jména u zákazníků a obchodních partnerů. Ve vztahu ke státu má vysoká míra hospodářské kriminality za následek ztrátu důvěry občanů ve schopnost státních orgánů tento druh kriminality efektivně odhalovat a postihovat. Je tedy v zájmu státu, aby případy hospodářských trestných činů odhalil, vyšetřil a pachatele adekvátně potrestal.

Právě s ohledem na výše zmíněné charakteristiky problematiky hospodářské kriminality jsem si dané téma zvolil i jako předmět své bakalářské práce. Volba vzešla z mého osobního zájmu – pravidelně sleduji, jaký je trend vývoje tohoto druhu kriminality, seznamuji se s informacemi o nových praktikách jeho pachatelů a nových metodách vyšetřování orgánů činných v trestním řízení, případně sleduji medializované kauzy. Na základě toho jsem si vědom skutečnosti, že hospodářská kriminalita je skutečným problémem, kterému je třeba se důkladněji věnovat.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Bakalářská práce se zabývá hospodářskou kriminalitou a jejím pácháním na území jednotlivých krajů České republiky. Jejím hlavním cílem je analyzovat hospodářskou trestnou činnost, vymezit její specifické znaky a prozkoumat páchání hospodářské kriminality v jednotlivých krajích České republiky. Vedlejším cílem práce je komparovat hospodářskou kriminalitu mezi jednotlivými kraji, zjistit příčiny a následky hospodářské kriminality a navrhnout způsoby její prevence.

Teoretická část práce bude zpracována metodou analýzy odborné literatury a syntézou zjištěných informací do podoby souvislého textu. V části praktické bude použita forma kvantitativního průzkumu statistických dat Policie České republiky za období od roku 2016 do roku 2020. Tyto statistiky jsou zveřejňovány na internetových stránkách Policie České republiky a jsou veřejnosti volně dostupné.

Míra páchání hospodářské kriminality bude posuzována s ohledem na počet obyvatel v jednotlivých krajích. K vyhodnocení dat budou použity grafy a tabulky, prostřednictvím statistických metod a postupů pak budou ověřovány stanovené hypotézy. Využita bude zejména analýza časových řad, konkrétně budou dopočítány první diference (absolutní přírůstky) a koeficienty růstu. Dále budou použity vhodné statistické testy pro zjištění statistické významnosti vývoje zvolených ukazatelů.

2 Pojem hospodářská kriminalita

V současné době neexistuje jednotná definice hospodářské kriminality, a to zejména z toho důvodu, že každý odborník nazírá na tuto problematiku z jiného úhlu, což determinuje i jeho výslednou definici. Ačkoli formy hospodářské kriminality se neustále mění, její podstata zůstává stejná – jedná se o snahu o protizákonný zisk, poškozující ekonomické zájmy jednotlivců i celé společnosti. Pachatelé tohoto druhu kriminality jsou typicky zaměstnání na vysokých pozicích, disponují velkou společenskou vážností a v rámci svého zaměstnání či podnikání vykonávají takové aktivity, které jim usnadňují páchaní hospodářských trestných činů.¹

Chmelík, Hájek a Nečas hovoří o třech základních perspektivách, ze kterých se na problematiku hospodářské kriminality můžeme dívat:²

- trestně-právní hledisko, zabývající se hospodářskými delikty jako trestnými činy,
- kriminalistické hledisko, zabývající se vyšetřováním hospodářské trestné činnosti,
- kriminologické hledisko, zaměřující se zejména na pachatele a oběti.

V následujících podkapitolách tato hlediska podrobněji představím a vysvětlím, jak na hospodářskou kriminalitu nazírají.

2.1 Trestně-právní hledisko

Trestně-právní hledisko vychází zejména z trestního zákoníku, který obsahuje skutkové podstaty hospodářských trestných činů. Aby bylo konkrétní jednání hodnoceno jako trestné, je vyžadováno naplnění veškerých uvedených znaků skutkové podstaty společně s dosažením takové míry společenské škodlivosti tohoto jednání, která implikuje nutnost aplikace předpisů trestního práva namísto mírnějšího posouzení dle jiného právního předpisu.³

V souvislosti s hospodářskou kriminalitou je velmi aktuální problematika trestní odpovědnosti právnických osob, kterou do našeho právního řádu implementoval zákon o

¹ CHMELÍK, J., BRUNA, E. *Hospodářská a ekonomická trestná činnost*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2015, s. 7.

² CHMELÍK, J., HÁJEK, P., NEČAS, S. *Úvod do hospodářské kriminality*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005, s. 9-15.

³ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník. II. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 1289.

trestní odpovědnosti právnických osob.⁴ Právnická osoba je právním konstruktem, proto se nemůže dopustit trestného činu přímo – za trestné činy však může být v určitých případech odpovědná, pokud dojde k naplnění podmínky přičitatelnosti. Právnické osobě mohou být přičtena konkrétní jednání osob či orgánů, která jsou blíže uvedena v ustanovení § 8 odst. 1 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob.⁵

Trestné činy tvořící jádro hospodářské kriminality jsou trestním zákoníkem členěny do čtyř kategorií:

- trestné činy proti měně a platebním prostředkům (§ 233 až § 239 trestního zákoníku),
- trestné činy daňové, poplatkové a devizové (§ 240 až § 247 trestního zákoníku),
- trestní činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou (§ 248 až § 267 trestního zákoníku),
- trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu (§ 268 až § 271 trestního zákoníku).

Dále do oblasti hospodářské kriminality spadají závažné případy jiných trestných činů z dalších částí trestního zákoníku.⁶ Škála trestných činů, které jsou zastřešeny hospodářskou kriminalitou, je tedy velmi pestrá a široká, přičemž jejich zobecnění je problematické.⁷

2.2 Kriminologické hledisko

Kriminologie poskytuje orgánům kompetentním odhalovat a postihovat případy hospodářské kriminality nástroje, prostřednictvím kterých mohou tyto orgány odhalovat a sankcionovat pachatele tohoto druhu kriminality.⁸ Z kriminologického hlediska zastřešuje hospodářská kriminalita rozličné trestné činy, jako například „white collar crime“, daňová trestná činnost, trestné činy proti autorským a průmyslovým právům apod. Jak již bylo konstatováno, zobecnit tak heterogenní skupinu trestných činů je velmi problematické, obecně však lze konstatovat, že tyto trestné činy jsou typicky páchaný

⁴ § 1 odst. 1 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

⁵ § 8 odst. 1 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

⁶ Zejména se jedná o přijetí úplatku (§ 331 trestního zákoníku), podplácení (§ 332 trestního zákoníku) a legalizace výnosů z trestné činnosti (§ 216 a § 217). Dále může jít o podvod, zpronevěru, porušení povinnosti při správě cizího majetku apod.

⁷ GRIVNA, T., et al. *Kriminologie*. 4. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 279-280.

⁸ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminologie*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 3-4.

v přímé souvislosti s podnikatelskými aktivitami, přičemž míří proti zájmům hospodářských subjektů či státu.⁹

Němec ve své charakteristice hospodářské kriminality akcentuje skutečnost, že pachatelé těchto trestných činů jsou téměř pokaždé motivováni vidinou zisku. Dalším definujícím znakem je využívání struktur podobných obchodu nebo živnosti, konspirativní jednání a předpřipravený charakter nelegálních aktivit.¹⁰ Podrobněji se budu typickými vlastnostmi pachatelů hospodářské kriminality věnovat v šesté kapitole této práce.

2.3 Kriminologické hledisko

Kriminologie zkoumá kriminalitu jako sociálně-patologický fenomén s cílem identifikovat patologické jevy související s danou trestnou činností (v kontextu s tématem práce s hospodářskou kriminalitou), které mohou mít charakter jedné z příčin páčání trestného činu. Jednodušeji řečeno se kriminologie pokouší o odhalení důvodů, vedoucích pachatele k páčání trestné činnosti.¹¹

Z kriminologického hlediska je signifikantní, že jednotlivé formy hospodářské kriminality jsou realizovány v totožném obchodním a právním prostředí, stejnými postupy a nástroji, jako je realizována i legální hospodářská činnost. Na rozdíl od legální hospodářské činnosti je však hospodářská kriminalita protiprávním a trestním jednáním, kdy byl pachatelem dosažen finanční prospěch na úkor nějakého konkrétního subjektu, například státu nebo obchodní společnosti.¹²

Pro hospodářskou trestnou činnost je charakteristická orientace proti hospodářskému systému. Jedná se o oblast trestné činnosti, která souvisí s mnohotvárnými útoky na hospodářství a společně s vývojem ekonomiky se neustále

⁹ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 478.

¹⁰ NĚMEC, M. *Organizovaný zločin: aktuální problémy organizované kriminality a boje proti ní*. Praha: Naše vojsko, 1995, s. 106-107.

¹¹ GRŮVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. *Kriminologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 21-24.

¹² KADERÁBKOVÁ, D. *Hospodářská trestná činnost a její projevy: dílčí závěrečná studie úkolu „Výzkum organizovaného zločinu v České republice II“*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1999, s. 3-4.

transformuje a rozvíjí. Od ostatních druhů kriminality se odlišuje tím, že schémata aktivity pachatelů jsou de facto totožná se schématy legálního ekonomického života.¹³

¹³ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. *Kriminologie*. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2008, s. 353.

3 Příčiny hospodářské kriminality

Aby bylo možné efektivně bojovat proti hospodářské kriminalitě, je nutné zabývat se jejími příčinami – tedy důvody, proč je páchána. Pouze pokud známe motivy pachatelů tohoto druhu kriminality, můžeme adekvátně reagovat a nastavit efektivní opatření. Obecně lze konstatovat, že hospodářská kriminalita je určitou reakcí na vývoj ekonomické a sociální situace – z tohoto důvodu nelze poskytnout nějaký taxativní výčet důvodů, vedoucích k páchání hospodářských trestných činů, jelikož tyto důvody se flexibilně mění v souvislosti s tím, jak se mění ekonomický a sociální kontext.¹⁴

Podle Kellera můžeme hledat příčiny hospodářské kriminality již na přelomu osmnáctého a devatenáctého století, kdy probíhala průmyslová revoluce. V tomto období došlo k významnému sociálnímu zvratu, spojenému se vznikem ekonomického trhu se všemi jeho specifickými zákonitostmi. Právní normy zaostávaly za prudkým rozvojem podnikání, což dalo podnikatelům prostor, aby snižovali kvalitu svých výrobků za účelem dosažení vyššího zisku (současnou rétorikou bychom hovořili o poškozování spotřebitele). Postupně však bylo volné podnikání omezováno různými zákony, které upravovaly například nekalou soutěž, chránily spotřebitele před nekalými praktikami apod.¹⁵

Kuchta a kol. konstatují, že příčiny hospodářské kriminality můžeme rozčlenit do tří skupin, konkrétně na ekonomické, organizačně-technické a sociálně-kulturní příčiny. Z pohledu **organizačně-technického** mají velký význam technologie, díky jejichž prudkému rozvoji se objevují stále nové a nové prostředky pro páchání hospodářské kriminality. Do této skupiny příčin hospodářské kriminality můžeme řadit i stále se zvyšující počty zaměstnanců ve vyšších funkcích, které mají potenciál páchání hospodářské trestné činnosti, nebo nekvalitní právní normy.¹⁶

Fryšták hovoří o tom, že hospodářské kriminalitě svědčí nedostatečně kvalitní legislativa – ta by dle jeho názoru měla být napsána takovým způsobem, aby na jednu stranu díky své obecnosti postihovala co nejširší spektrum hospodářských trestných činů, a na druhou stranu, aby nebyla natolik obecná, že by umožňovala obcházení zákona. Nedostatečná legislativní úprava hospodářské kriminality je následně reflektována i do

¹⁴ FRYŠTÁK, M. *Hospodářská kriminalita z pohledu teorie a praxe*. Praha: Key Publishing, 2007, s. 184.

¹⁵ KELLER, J. *Úvod do sociologie*. 6. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2012, s. 9-10.

¹⁶ KUČHTA, J. a kol. *Hospodářská trestná činnost*. Brno: Masarykova univerzita, 2007, s. 52.

nižšího právního vědomí veřejnosti, které způsobuje vyšší míru tolerance k páčání těchto trestných činů. Podle autora mají větší sklony k páčání hospodářských trestných činů podnikatelé, kteří s tímto způsobem obživy začínají, protože přebírají vzorce chování od jiných podnikatelů, aby si zajistili dostatečnou konkurenceschopnost.¹⁷

Mezi **ekonomické příčiny** lze řadit stále se zvyšující sociální nerovnosti, globalizaci ekonomiky a vysokou nezaměstnanost. V užším měřítku může mít na spáchání hospodářského trestného činu vliv ekonomická situace konkrétního jedince – pokud je daná pracovní pozice hůře finančně ohodnocena, může to být pro zaměstnance motivem pro zneužití své pravomoci například při správě cizího majetku. V případě podnikatelů lze uvažovat nad tím, že pokud je hospodářská situace špatná a jeho firmě se nedaří, může se rozhodnout například falšovat své účetnictví, aby oslabil dopady krize na svou firmu.¹⁸

K sociálně-kulturním příčinám lze zařadit lhostejnost okolí k tomuto typu kriminality (jak bylo konstatováno výše, tato lhostejnost souvisí s nedostatečnou legislativou a s liknavým postupem orgánů zainteresovaných v odhalování hospodářských trestných činů), zvýšenou důvěřivost potenciálních obětí či porušování netrestních právních norem. Dalším důvodem, spadajícím do této oblasti, je postupný morální úpadek a obecná víra, že dodržování pravidel není ekonomicky výhodné. Současná společnost je ve značné míře orientována na materiální bohatství, přičemž jeho individuální nedostatek může jednotlivce motivovat k páčání kriminality.¹⁹

Celá výše představená triáda příčin hospodářské kriminality je dle mého názoru obsažena ve změnách, které u nás nastaly po roce 1989, kdy skončil komunistický režim se svou centrálně řízenou ekonomikou. Vývoj v tomto období je spojen s bujícím kriminogenním prostředím zejména v podnikatelské sféře, projevující se ve zvýšené míře korupčních afér. Zatímco nastala prudká ekonomická transformace, legislativa a mentalita společnosti za těmito změnami zaostávaly – to vedlo k jakémusi dočasnému právnímu vakuu, provázenému vědomím, že hospodářské trestné činy zůstanou pravděpodobně nepotrestány.²⁰

¹⁷ FRYŠTÁK, M. *Hospodářská kriminalita z pohledu teorie a praxe*. Praha: Key Publishing, 2007, s. 187.

¹⁸ CHMELÍK, J., BRUNA, E. *Hospodářská a ekonomická trestná činnost*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2015, s. 24-25.

¹⁹ ČASTORÁL, Z. *Ekonomická kriminalita. Z pohledu řízení a správy*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2007, s. 9.

²⁰ NEZKUSIL, J. K otázce příčin kriminality po listopadu 1989. *Trestněprávní revue*. 2005, č. 2, s. 37.

4 Následky hospodářské kriminality

Důsledkem hospodářské kriminality jsou vysoké finanční ztráty, které mohou být pro daný podnikající subjekt jak přímé, tak nepřímé – tyto nepřímé následky souvisí například s přerušением provozu, vyšetřováním, náklady na nápravu, nutností řešit daný problém právní cestou apod. Nákladná jsou i preventivní opatření. Podle *Zprávy o bezpečnostní situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2020* činila celková škoda způsobena hospodářskou trestnou činností roku 2020 celkem 15,83 mld. Kč, přičemž největší podíl 33,2 % připadal na trestné činy zkrácení daně (5,25 mld. Kč) a 21,44 % na podvod (3,39 mld. Kč).²¹ Podle průzkumu 40 % českých firem, které se setkaly s hospodářskými trestnými činy, přišlo minimálně o 1,2 milionu Kč.²² Brabcová doplňuje, že hospodářské trestné činy odčerpávají deset až patnáct procent HDP.²³

Při posuzování následků hospodářské kriminality však nelze operovat pouze se snížením hospodářské hodnoty podniku, ale je nutné brát v úvahu i ušlý zisk, o který by byl v jiné situaci majetek poškozeného podniku zvýšen. V porovnání s obecnou kriminalitou jsou finanční škody způsobené hospodářskými trestnými činy velmi vysoké, přičemž konečnou výši finanční škody je mnohdy třeba zjistit prostřednictvím znaleckých posudků. Jelikož zákon neposkytuje unifikovaný postup, jak postupovat při oceňování prostředků, jako jsou například cenné papíry a jejich deriváty, lze se v praxi setkat s různými metodami, jak k výsledné škodě dospět.²⁴

Důsledkem hospodářské kriminality nejsou pouze značné finanční ztráty, ale i oslabení důvěry společnosti ve fungování tržního hospodářství a politického systému, s nímž je spojeno. Hospodářská kriminalita dále způsobuje vyšší zatížení státních rozpočtů (tato skutečnost působí na občany nepřímo, jelikož v důsledku nižších příjmů

²¹ MVČR. Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2020 [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, 2021, s. 27. [Cit. 2022-05-12]. Dostupné z WWW: <https://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-kriminality-dokumenty.aspx>.

²² PWC. Celosvětový průzkum hospodářské kriminality 2016. Zpráva za Českou republiku [online]. PricewaterhouseCoopers Česká republika s. r. o., s. 10. [Cit. 2022-05-12]. Dostupné z WWW: <https://www.pwc.com/cz/cs/hospodarska-kriminalita/assets/pdf/global-economic-crime-survey-2016-cz.pdf>.

²³ BRABCOVÁ, I. *Hospodářská kriminalita z pohledu kriminologie*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2001, s. 6.

²⁴ FRYŠTÁK, M. Příčiny hospodářské kriminality v České republice po roce 1989 z pohledu orgánů činných v trestním řízení. In: NETT, A. (ed.). *Nové jevy v hospodářské kriminalitě. Sborník z mezinárodní konference konané na Právnické fakultě MU v Brně v únoru 2005*. Brno: Masarykova univerzita, 2005, s. 204.

do veřejných rozpočtů nedostávají očekávaný servis) a důraznější tlak na orgány činné v trestním řízení. V užším měřítku se firmy potýkají s důsledky v podobě ztráty dobré pověsti a síly značky, špatné morálky zaměstnanců a snížení jejich pracovní výkonnosti. Ačkoli je tyto dopady nemožné přesně vyčíslit, pro společnosti jde o významné náklady navíc.²⁵

Je paradoxní, že na jednu stranu má společnost tendenci bagatelizovat dopady hospodářské kriminality v případě, že nezasáhly konkrétní osobu, ale na stranu druhou má hospodářská kriminalita mnohem vyšší množství obětí než kriminalita obecná – její dopady totiž pociťuje zprostředkovaně každý občan nejen jako případný zaměstnanec napadeného subjektu, ale i jako zákazník poškozený prostřednictvím cenových manipulací a nekvalitních výrobků či jako obyvatel lokality, jejíž životní prostředí bylo poškozeno chováním určité firmy.²⁶

²⁵ PWC. Ohlédnutí za hospodářskou kriminalitou v době krize. *Auditor*. 2011, č. 6, s. 9.

²⁶ CEJP, M. a kol. *Obrana proti ohrožení společnosti závažnými formami trestné činnosti*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009, s. 104.

5 Prevence hospodářské kriminality

Prevence hospodářské kriminality je záležitostí kriminologie. Jedná se o soubor různých společenských činností, které jsou orientovány na odstranění či oslabení kriminogenních faktorů. Aby byly tyto preventivní aktivity maximálně efektivní, je nutné, aby byly realizovány nejen ze strany státu a jeho orgánů, ale i samotných podniků a občanů. Ze strany státu je podstatné fungování Republikového výboru pro prevenci kriminality, které je meziresortním koordinačním orgánem. Tento výbor unifikuje různé preventivní strategie a pomáhá je realizovat.²⁷

5.1 Klasifikace prevence hospodářské kriminality

Prevenci hospodářské kriminality můžeme rozdělit (obdobně jako v případě jiných typů kriminality) na:²⁸

- sociální, která se zaměřuje na socioekonomické prostředí rizikových skupin,
- situační, která se zaměřuje na kriminogenní situace a ochranu proti kriminalitě,
- viktimologickou, která se zaměřuje na oběti a na obranu proti trestným činům.

Sociální prevence je orientována na prostředí, ve kterém se mohou „rodit“ potenciální pachatelé hospodářských trestných činů. Tento typ prevence se snaží působit na osobnosti těchto jedinců takovým způsobem, aby se k nežádoucímu chování neuchýlili. Spadají sem například různé výchovné a edukační iniciativy, které mají bránit pocitům sociální segregace a negativnímu chování, které z těchto pocitů pramení. V tomto kontextu je podstatné i veřejné mínění, které určuje, jaké chování je posuzováno jako společensky přijatelné a které už nikoli. Tyto aspekty spadají mezi externí prvky kontroly lidského chování. Sociální prevence zahrnuje i vyhledávání jedinců náchylných k páčání konkrétního typu kriminality a následnou aplikaci proaktivního přístupu ve snaze o socializaci.²⁹

Situační prevence je orientována na eliminaci příležitostí k páčání hospodářské kriminality a na rozvoj technik, které mohou vést k odhalení jejích pachatelů. Tento druh prevence je založen na úvaze, že konání pachatele má mnohdy základ v jeho racionální

²⁷ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník. I. Obecná část (§ 1-139)*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1.

²⁸ GRIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, A. *Kriminologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 142-143.

²⁹ Tamtéž, s. 144-145.

volbě – tedy v rozhodnutí spáchat určitý trestný čin po zvážení veškerých pozitiv a negativ s ním souvisejících. Situační prevence má v tomto kontextu za cíl zvýšit negativa páchaní trestných činů, která mohou potenciálního pachatele odradit od jejich páchaní. Tento přístup využívá k prevenci prostředky zvýšené ochrany, kontroly a dohledu – tyto prostředky nejsou tolik finančně náročné, proto jsou velmi oblíbené, nicméně podle Gřivny, Scheinosta a Zoubkové nejsou dopady tohoto přístupu dlouhodobého charakteru – pachatelé se mohou například přesunout na jiné místo, které není pod tak intenzivní kontrolou.³⁰

Prevence viktimologická se soustředí na potenciální i na již zasažené oběti trestných činů (jak už ostatně vyplývá z jejího označení). Ačkoli tento druh prevence používá obdobné metody a prostředky jako prevence sociální a situační prevence, jejím subjektem je oběť a nikoli pachatel. Účinnost tohoto typu prevence je velmi závislá na aktivitě samotných (potenciálních) obětí, které by se měly chovat takovým způsobem, aby nezvyšovaly šanci, že se stanou obětí trestného činu. V souvislosti s hospodářskou kriminalitou se může jednat například o kontrolu a edukaci zaměstnanců.³¹ Z toho vyplývá, že stěžejní roli v rámci viktimologické prevence hrají různé informační a vzdělávací programy, které informují veřejnost o nebezpečích, kterých by si lidé nemuseli být vědomi.

Dalším způsobem, kterým můžeme prevenci hospodářské kriminality členit, je klasifikovat ji na primární, sekundární a terciární v souvislosti s rozsahem a charakterem okruhu adresátů. Jednotlivé druhy prevence lze v tomto případě charakterizovat následovně:³²

- Primární prevence se soustředí na vzdělávací, osvětové a výchovné aktivity, které jsou adresovány široké veřejnosti se zvláštním zřetelem na děti a mládež (v kontextu hospodářské kriminality zmiňme například finanční gramotnost, základy ekonomie či fungování obchodních společností v rámci středoškolské výuky).
- Sekundární prevence je již úžeji orientována – zabývá se jedinci a skupinami, u kterých je vyšší riziko, že se stanou pachateli či oběťmi trestné činnosti. Jedná se zejména o jedince, u kterých je identifikována nějaká sociální patologie, jako například drogová závislost, dlouhodobá nezaměstnanost apod.

³⁰ GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, A. *Kriminologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 153-159.

³¹ Tamtéž, s. 160.

³² Tamtéž, s. 160-162.

- Terciární prevence cílí na osoby, které již nějaký trestný čin spáchaly, nebo které se staly jeho obětí. Tato úroveň preventivních aktivit cílí zejména na resocializaci daného jedince a na nápravu nefunkčního sociálního prostředí.

5.2 Prostředky prevence

Jako nejvýznamnější prostředek prevence hospodářské kriminality bychom mohli označit právní předpisy. Účelem práva však není pouze odrazovat potenciální pachatele od trestné činnosti vidinou sankce, ale i spravedlivě postihovat již spáchané protiprávní skutky.³³ K tomu bych doplnil, že aby právní předpisy tyto funkce (tedy funkci represivní a funkci preventivní) skutečně plnily, je nutné, aby byly efektivně vymáhány ze strany orgánů činných v trestním řízení. I sebelepší právní úprava určité oblasti života společnosti bude neefektivní, pokud nebude řádně realizována – v tom dle mého názoru tkví část problému s hospodářskou kriminalitou, jejíž pachatelé jsou často neodhaleni, nepotrestáni, či potrestáni neadekvátním způsobem. Jak dokládá Ružič, právo by však na druhou stranu nemělo vytvářet nebezpečné prostředí pro provozování podnikatelských aktivit.³⁴

V souvislosti s hospodářskou kriminalitou leží prevence zejména na institucích veřejného i soukromého charakteru. Zvláště policie disponuje nástroji, které mohou nežádoucím jevům efektivně předcházet. Toto zvláštní postavení Policie ČR reflektuje i zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, který ve svém ustanovení § 17 písm. a) konstatuje, že „*Policie spolupracuje s právníckými a fyzickými osobami vykonávajícími činnost v oblasti prevence kriminality a sociálně patologických jevů*“.³⁵ V této souvislosti nabývá na významu tzv. *community policing*, prosazující spolupráci mezi policií a místními komunitami s ohledem na individuální problémy a potřeby těchto komunit. Tím je zároveň budována důvěra mezi policií a místními, která je rovněž velmi podstatným faktorem v boji proti hospodářské kriminalitě.³⁶

Stejně jako je tomu i v případě jiných druhů trestných činů, i u hospodářské kriminality je prevence jednodušší a ekonomicky výhodnější než řešení jejích následků.

³³ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník. I. Obecná část (§ 1-139)*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1.

³⁴ RUŽIČ, D. *Vývoj hospodářské kriminality v letech 2003-2008 a její legislativní úprava v České republice včetně porovnání s právní úpravou ve Slovenské republice*. Kunovice: Evropský polytechnický institut, 2009, s.

³⁵ § 17 písm. a) zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR

³⁶ GRÍVNÁ, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, A. *Kriminologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 166-167.

Mezi preventivní opatření aplikovatelná do prostředí institucí patří například edukace zaměstnanců a nastavení vhodné kultury společnosti, ve které nesmí být tolerováno žádné nelegální chování. Podvodné jednání je možné detekovat prostřednictvím pravidelných kontrol, monitoringu a náhodných auditů. V současné době jsou již k dispozici automatizované systémy, umožňující odhalit nesrovnalosti ve velkém množství dat, a tím přispět k odhalení případů hospodářské kriminality.³⁷

³⁷ KUCHTA, J. a kol. *Hospodářská trestná činnost*. Brno: Masarykova univerzita, 2007, s. 54.

6 Pachatelé hospodářské kriminality

V šesté kapitole práce se budu zabývat problematikou pachatelů hospodářské kriminality. V první podkapitole představím obecnou charakteristiku těchto pachatelů tak, jak vyplývá z kriminologických šetření, v druhé podkapitole se budu zabývat jejich jednotlivými skupinami.

6.1 Obecná charakteristika pachatelů hospodářské kriminality

Jelikož k páčání hospodářské kriminality je ve většině případů nutné dosáhnout jistého postavení, obvykle se tito pachatelé významně nevymykají majoritní společnosti – absentují u nich tedy rysy, které jsou naopak charakteristické pro pachatele například krádeží prostých (nedostatečné socioekonomické zázemí, nízké vzdělání, abúzus drog apod.). Typické pro pachatele hospodářských trestných činů je, že jejich stěžejním motivem je osobní prospěch. Vzhledem ke svému postavení jsou tito pachatelé často schopni mařit orgánům činným v trestním řízení jejich postup, své aktivity si podrobně plánují a mají prostředky na to, aby se mohli (často efektivně) bránit soudní cestou. Většina těchto pachatelů je středního či vyššího věku, mužského pohlaví a je mezi nimi relativně nízký poměr recidivistů.³⁸

Podle Kuchty je typický pachatel hospodářské kriminality vzdělaný, inteligentní, dobře finančně zajištěný a disponující dobrými kombinačními vlastnostmi. Vzhledem ke stále se rozvíjejícím informačním a komunikačním technologiím se však zvyšuje počet pachatelů ze středních a nižších vrstev.³⁹ Dle Čírtkové může být pachatelem tohoto typu kriminality prakticky kdokoli bez závislosti na svém sociálním postavení. I přesto je mezi těmito pachateli zvláště patrný jev nazývaný jako „kriminalita bílých límečků“ – typickým pachatelem je v této souvislosti starší muž s vyšším socioekonomickým statusem, sociálně dobře integrovaný, s dobrým vzděláním a vyšší inteligencí. Obvykle působí tito pachatelé na první pohled důvěryhodně, disponují širokými kompetencemi a mají nad sebou pouze malou sociální kontrolu.⁴⁰

³⁸ SCHEINOST, M. a kol. *Kriminalita očima kriminologů*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, s. 90.

³⁹ KUČHTA, J. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 354.

⁴⁰ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, s. 273-275.

Pachatelé hospodářské kriminality často rozvíjí své aktivity po dlouhou dobu, přičemž navenek jsou tyto jejich nelegální aktivity pouze obtížně odhalitelné. Stopy, které tito pachatelé zanechávají, jsou velmi specifické, z tohoto důvodu se k hospodářské kriminalitě váže vysoká míra latence. Velké množství případů hospodářské kriminality zůstane neodhaleno, případně neoznámeno orgánům činným v trestním řízení. Podniky často volí finanční ztrátu, než aby tyto orgány kontaktovaly a absolvovaly často neefektivní vyšetřování.⁴¹

U hospodářských trestných činů je mnohdy přítomen mezinárodní prvek – pachatelé tedy bývají zahraniční osoby, které na našem území podnikají.⁴² Typicky se jedná o právnické osoby, na které je však složité aplikovat obecné kriminologické teorie. Přičitatelnosti protiprávního jednání takové osobě ve významné míře závisí na tom, jak jsou její rozhodovací procesy decentralizované.⁴³

6.2 Skupiny pachatelů hospodářské kriminality

Jedním ze způsobů, jak můžeme pachatele hospodářské kriminality klasifikovat, je členit je dle podtypů hospodářské kriminality na pachatele ekonomické kriminality, finanční kriminality, organizované hospodářské trestné činnosti, korupčního jednání a informační kriminality. V následujících částech se budu těmito skupinami pachatelů blíže zabývat.

6.2.1 Pachatelé ekonomické kriminality

Pachatelé ekonomické kriminality se trestné činnosti dopouští v kontextu s podnikáním. Typické je porušování obchodně právních předpisů, které vede k nezdaňování zisku, úmyslnému předlužení, vyvádění majetku či vytváření fiktivních daňových dokladů pro účely vratky DPH. Zisky z těchto aktivit jsou používány k zvýšení vlastního zisku nebo k získání výhod před konkurencí. Ačkoli pachatelé tohoto typu hospodářské kriminality obvykle nevytváří korupci, využívají její existence.⁴⁴

⁴¹ GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, A. *Kriminologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 282.

⁴² CHMELÍK, J., HÁJEK, P., NEČAS, S. *Úvod do hospodářské kriminality*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005, s. 29.

⁴³ GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, A. *Kriminologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 484.

⁴⁴ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 478-479.

Typickým pachatelem ekonomické kriminality je kvalifikovaný odborník, obvykle prvopachatel, který zneužívá odpovědná místa ve struktuře řízení institucí. Mezi jeho osobnostní rysy patří typicky chladnost, sklony k hazardu, touha po moci a majetku a bezohlednost. K pachatelům ekonomické kriminality však neřadíme pouze podnikatelské subjekty – páchají ji i nepodnikatelské fyzické osoby, které chtějí poškodit podnikatelský subjekt, nejčastěji spotřebitelé, dopouštějící se například leasingových podvodů.⁴⁵

6.2.2 Pachatelé finanční kriminality

Pachateli finanční kriminality mohou být jednotlivci i organizované skupiny. Jedná se o osoby, které mají nad majetkem, jenž je předmětem jejich trestné činnosti, faktickou moc, byť je tato moc svěřená.⁴⁶ Tito pachatelé svými aktivitami narušují fungování bankovního systému, kapitálového trhu a finančních institucí, mezi které patří zejména banky, pojišťovny, burzy, investiční fondy, penzijní fondy a fondy Evropské unie.⁴⁷ Jak však dodává Scheinost ve svém výzkumu, nemusí jít vždy o jedince „z oboru“ – v některých případech bývají pachateli této kriminality i osoby s nižším vzděláním, které jsou zaměstnány v naprosto jiném odvětví než ve finančnictví.⁴⁸

Pachatelé finanční kriminality jsou typicky vysoce profesionální a disponují dobrou znalostí ekonomického prostředí, ve kterém se pohybují. Vyznačují se značnou odvahou až sklony k hazardu, jsou vypočítaví a baží po majetku a moci. Mívají dobré společenské postavení, požívají vysoké prestiže a na první pohled vypadají „bezproblémově“. Typicky jsou citově chladní, bezohlední a egoističtí, a pokud jsou odhaleni, neuvědomují si, že by udělali něco nezákonného. Tito pachatelé nevykazují abnormální chování, nemají žádné vážné poruchy osobnosti či jiné psychologické výjimečnosti. Často jsou to osoby, které dosud nebyly trestány, přičemž frekventovaněji se jedná o muže.⁴⁹

⁴⁵ SCHEINOST, M. a kol. *Výzkum ekonomické kriminality*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci v Praze, 2004, s. 5.

⁴⁶ CHMELÍK, J., HÁJEK, P., NEČAS, S. *Úvod do hospodářské kriminality*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005, s. 26.

⁴⁷ FRYŠTÁK, M. Věrohodnost obviněného při dokazování finanční kriminality. In: FRYŠTÁK, Marek a Milana HRUŠÁKOVÁ (eds.). *Nové jevy v hospodářské kriminalitě se zaměřením na kriminalitu finanční*. Brno: Masarykova univerzita, 2017, s. 152.

⁴⁸ SCHEINOST, V. a kol. *Výzkum ekonomické kriminality*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci v Praze, 2004, s. 49.

⁴⁹ FRYŠTÁK, M. Věrohodnost obviněného při dokazování finanční kriminality. In: FRYŠTÁK, Marek a Milana HRUŠÁKOVÁ (eds.). *Nové jevy v hospodářské kriminalitě se zaměřením na kriminalitu finanční*. Brno: Masarykova univerzita, 2017, s. 153-154.

6.2.3 Pachatelé organizované hospodářské trestné činnosti

Organizovaná hospodářská trestná činnost je velice heterogenní množinou, podat nějaké obecné informace o jejích pachatelích lze proto pouze s obtížemi. Patrně nejvýznamnějším znakem těchto uskupení jsou vztahy jednotlivých prvků (tedy pachatelů). Pokud se jedná o organizovanou zločineckou skupinu, která byla založena za účelem soustavného páchaní trestné činnosti, hovoříme o pevnější organizační struktuře zahrnující vztahy nadřízenosti a podřízenosti, relativní stabilitě a přísném dodržování pravidel.⁵⁰

Při sdružování pachatelů organizované hospodářské trestné činnosti hraje významnou roli příbuzenský, národnostní či etnický faktor. Typická je pro tyto pachatele přeshraničnost – tyto skupiny jsou často zapojeny do mezinárodních sítí, případně přímo páchají trestné činy v zahraničí. Charakteristicky se dopouštějí trestných činů, jako jsou zneužívání prostředků Evropské unie, daňové podvody, pojišťovací podvody, úvěrové podvody, tunelování firem, zakládání fiktivních firem, praní špinavých peněz, nelegální dovoz odpadů a podobně.⁵¹

6.2.4 Pachatelé korupčního jednání

Korupce je obsahově velmi široký pojem, který zastřešuje více druhů jednání. V souvislosti s hospodářskou kriminalitou jsou pachatelé korupčního jednání typicky respektované, vysoce postavené osoby, které se korupce dopouští v rámci svého povolání.⁵² Motivace pachatelů korupce může být vnitřní i vnější – zatímco vnitřní motivace pochází ze samotné osobnosti jednotlivce, který postupně přechází od páchaní drobné korupce až k závažnějšímu korupčnímu jednání, vnější motivace pochází z pachatelova okolí, které jej ovlivní takovým způsobem, že daný člověk vůči korupci znečitliví a začne ji považovat za relativně běžný jev.⁵³

Z osobnostních rysů typického pachatele korupčního jednání lze zmínit autoritu, hédonismus (jakožto snaha dosáhnout určitého životního stylu), narcismus, sebestřednost, manipulativnost, nízká míra sebekontroly, schopnost snadno navazovat

⁵⁰ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník. I. Obecná část (§ 1-139)*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1375-1378.

⁵¹ SCHEINOST, M., NETÍK, K. *Český organizovaný zločin v mezinárodním kontextu*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, s. 5

⁵² SUTHERLAND, E. *White collar crime*. Yale University Press: New Haven, 1983, s. 7.

⁵³ MOORE, C. Psychological processes in organizational corruption. In: DECREMER, D. *Psychological Perspectives on Ethical Behavior and Decision Making*. New York: Informagion Age Publishing Press, 2009, s. 35-36.

kontakty, dobré kombinační myšlení a imaginativnost. Naprostá většina pachatelů korupce jsou muži ve věku mezi 36 a 55 lety.⁵⁴ Fakt, že korupční jednání je významně častější u mužů, lze dle mého názoru spíše než rozdíly ve vlastnostech mezi pohlavími vysvětlit jednoduše tím, že na vedoucích pozicích se nachází výrazně méně žen než mužů. Ty se tak logicky méně často stávají pachatelkami korupčního jednání.

Dvořáček konstatuje, že pro jedince páchajícího korupci jsou typické znaky, jako například neobvyklá důvěrnost při scházení se s klienty (žadateli), psychická nestabilita související s obtížnou životní situací, patologická závislost, nákladná změna v životě, svod kompetencí na vlastní osobu, případně přebírání klientů a neúměrně vysoký majetek.⁵⁵

6.2.5 Pachatelé informační kriminality

Profil pachatele informační kriminality (v současné době je upřednostňováno spíše označení kybernetická kriminalita) se v mnohém odlišuje od pachatelů dalších typů hospodářské kriminality. Předně je třeba konstatovat, že informační kriminalita zahrnuje široké spektrum trestných činů, přičemž hospodářské trestné činy jsou pouze jedněmi z nich. V souvislosti s hospodářskou kriminalitou lze konstatovat, že pachatelé se odlišují od pachatelů korupce, finanční kriminality a organizované trestné činnosti zejména tím, že obvykle nejde o vysoce vzdělané jedince, kteří jsou zaměstnáni v souvisejícím oboru. Motivace těchto pachatelů je velmi pestrá, může jít o touhu po financích, uspokojování vlastního ega anebo pomstu.⁵⁶

Vzhledem k relativně snadné dostupnosti škodlivých programů již nemusí pachatel informační kriminality disponovat zvláštními znalostmi a speciální technikou. Ačkoli někteří pachatelé tohoto typu kriminality jsou vzděláni v IT oboru, jiní naopak takové vzdělání nemají. Věk pachatele se oproti předcházejícím typům pachatelů hospodářské kriminality přesouvá směrem k nižší věkové hranici⁵⁷ – to lze podle mého názoru vysvětlit dvěma způsoby. Za prvé mladší generace více pracuje s informačními a komunikačními technologiemi. Za druhé, zatímco například pachatel finanční kriminality

⁵⁴ GRÍVNA, T., et al. *Kriminologie*. 4. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 287.

⁵⁵ DVOŘÁČEK, Z., et al. *Základy činnosti policejních služeb služba kriminální policie a vyšetřování : cizinecká a pohraniční policie*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2004, s. 155-157.

⁵⁶ SMEJKAL, V. *Kybernetická kriminalita*. 2. rozšířené a aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018, s. 127.

⁵⁷ KUČHTA, J., VÁLKOVÁ, H. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 507.

páchá tento druh kriminality až poté, co se v hierarchii u svého zaměstnavatele vypracuje na vyšší pozice (tedy v pozdějším věku), u pachatele kyberkriminality toto nutné není.

7 Organizovaná hospodářská kriminalita

Organizovanou hospodářskou kriminalitu můžeme vysvětlit jako plánované páchaní hospodářských trestných činů, které je motivované touhou po zisku, dotýká se individuálních i kolektivních práv a směřuje proti hospodářskému systému – jednodušeji řečeno se tedy jedná o kriminalitu, vykazující jednak znaky organizované kriminality, jednak znaky hospodářské kriminality.⁵⁸ Pro organizace, které jsou orientovány na páchaní hospodářských trestných činů, je typická vysoká profesionalita a efektivní zahlazování stop.

Abychom mohli hovořit o organizované hospodářské kriminalitě, je třeba, aby se této trestné činnosti účastnily více než dvě osoby. Dalšími znaky této kriminality jsou rozdělení úkolů mezi jednotlivé členy skupiny (tedy organizovanost), konspirativní jednání používané k zahlazení stop, používání struktur podobajících se živnosti či obchodu a využívání násilných či jiných prostředků k ovlivnění hospodářství, politiky, médií, státní či veřejné správy, justice či policie.⁵⁹ Pro organizovanou hospodářskou kriminalitu je typická vysoká míra latence, nelze tedy zjistit celkové finanční škody, které byly tímto způsobem napáchány – obecně lze však konstatovat, že se jedná o vážný problém, který zasahuje do individuálních i státních zájmů.

V České republice je rozvinutý zejména obchod s nelegálním zbožím, kterého se dopouštějí především organizované skupiny původem z Číny a z Vietnamu. Vážným problémem je dovoz padělků výrobků světoznámých značek (zejména jde o parfémy, oblečení, kosmetiku a elektroniku) a nelegální prodej alkoholu a cigaret. Skupiny, které jsou orientovány na obchod s nelegálním zbožím, se dopouští například trestného činu poškozování spotřebitele, neoprávněného podnikání, kráčení daně apod. Často je obchod s nelegálním zbožím spojen s paděláním zboží a jeho značek.⁶⁰ Dalším typem podvodů, kterých se dopouštějí pachatelé organizované hospodářské kriminality, jsou subvenční podvody – jedná se například o cíleně chybné označení artiklu jako cla prostého,

⁵⁸ NĚMEC, M. *Mafie a zločinecké gangy: aktuální problémy vzniku, výskytu a působení zločineckých gangů a mafii a boj proti nim*. Praha: Eurounion, 2003, s. 127-128.

⁵⁹ Tamtéž, s. 121.

⁶⁰ NOŽINA, M. *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*. Praha: Themis, 2003, s. 89-90.

opakovaný export zboží a podobně. Díky tomuto podvodnému jednání inkasují pachatelé finance ze subvenčních fondů.⁶¹

Dále se jedná o podvodné konkurzy, kdy organizace prostřednictvím „bílých koní“ založí obchodní společnost, načež uzavře úvěry určené údajně na nákup zboží. Dodavatelům zaplatí tato podvodná společnost pouze první splátku, posléze zboží prodá pod cenou a dodavatelům již další platby neposkytne. Posléze je podán návrh na prohlášení konkurzu. V takovém případě se jedná o trestný čin pletich při řízení konkurzním a vyrovnávacím. Jde v podstatě o předem naplánované bankroty.⁶²

Z dalších jednání, kterých se organizované společnosti zaměřené na páchání hospodářské kriminality dopouští, zmiňme bankovní podvody (falšování hypoték, padělky či pozměňování platebních nástrojů), pozemkové podvody, předlužení, padělání peněz apod.⁶³

⁶¹ NĚMEC, M. *Mafie a zločinecké gangy: aktuální problémy vzniku, výskytu a působení zločineckých gangů a mafii a boj proti nim*. Praha: Eurounion, 2003, s. 143.

⁶² Tamtéž, s. 144.

⁶³ Tamtéž, s. 144-159.

8 Průzkum hospodářské kriminality v jednotlivých krajích

V následující kapitole provedu průzkum hospodářské kriminality v jednotlivých krajích České republiky za období mezi lety 2016 a 2020. Nejprve v první podkapitole analyzuji vývoj hospodářské kriminality v každém kraji zvlášť, načež data vzájemně porovnám v podkapitole druhé, kde provedu statistické ověření stanovených hypotéz. U každého kraje se zaměřím na vývoj počtu registrovaných hospodářských trestných činů a na jejich objasňenost, dále uvedu, který konkrétní hospodářský trestný čin v jednotlivých letech dle statistik Policie ČR dominoval.

Doplním, že statistiky Policie České republiky, ze kterých v této kapitole vycházím, zahrnují pod hospodářskou kriminalitu více než padesát trestných činů,⁶⁴ o kterých jsem blíže referoval v teoretické části této práce.

8.1 Vývoj hospodářské kriminality v jednotlivých krajích

V následující podkapitole analyzuji vývoj hospodářské kriminality v jednotlivých krajích. Jednotlivé kapitoly budou mít pro lepší přehlednost totožnou strukturu – nejprve analyzuji počty hospodářských trestných činů za zvolené období ve vybraném kraji, přičemž dopočítám hodnoty první diference a koeficientu růstu a konstatuji, který hospodářský trestný čin byl v daném období nejčastější. Následně obdobným způsobem analyzuji vývoj objasňenosti hospodářských trestných činů, kdy opět spočítám první diferenci a koeficient růstu. Vývoj počtu hospodářských trestných činů vizualizuji formou grafu, který okomentuji.

8.1.1 Hlavní město Praha

V tabulce č. 1 jsou analyzovány počty hospodářských trestných činů za zvolené období pro hlavní město Prahu – hodnoty první diference a koeficientu růstu jsou součástí základní charakteristiky vývoje časových řad. Průměrný úbytek jsem vypočítal jako aritmetický průměr hodnot první diference, průměrný koeficient růstu pak jako geometrický průměr.

⁶⁴ POLICIE ČR. Statistické přehledy kriminality za roky 2016 až 2020 [online]. Policie České republiky, 2022. [Stahováno 2022-04-15]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>.

Tabulka č. 1: Analýza hospodářské kriminality v hlavním městě Praha (2016-2020)

Rok	Hospodářské TČ	1. diference	Koeficient růstu
2016	7 588	–	–
2017	6 382	- 1 206	0,841
2018	6 445	+ 63	1,010
2019	6 688	+ 243	1,038
2020	4 567	- 2 121	0,683
Průměrný koeficient růstu			0,881
Průměrný úbytek			- 755,25

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Průměrný koeficient růstu byl dopočítán na hodnotu 0,881, což je v absolutním vyjádření úbytek 755 trestných činů. Došlo tedy k průměrnému úbytku o 11,9 %. Nejvíce bylo zaznamenáno trestných činů neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 trestního zákoníku.

Dále jsem analyzoval vývoj objasněnosti hospodářských trestných činů (viz tabulka č. 2). Ve sloupci „objasněno“ je kromě absolutních hodnot uvedena vždy i hodnota relativní (v %), vztažená k celku registrovaných hospodářských trestných činů.

Tabulka č. 2: Objasněnost hospodářské kriminality v hlavním městě Praha (2016-2020)

Rok	Objasněno	1. diference	Koeficient růstu
2016	3 141 (41,4 %)	–	–
2017	2 124 (33,3 %)	- 1 017	0,676
2018	2 336 (36,2 %)	+ 212	1,101
2019	1 872 (28,0 %)	- 464	0,801
2020	1 014 (22,2 %)	- 858	0,542
Průměrný koeficient růstu			0,754
Průměrný úbytek			- 531,75

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

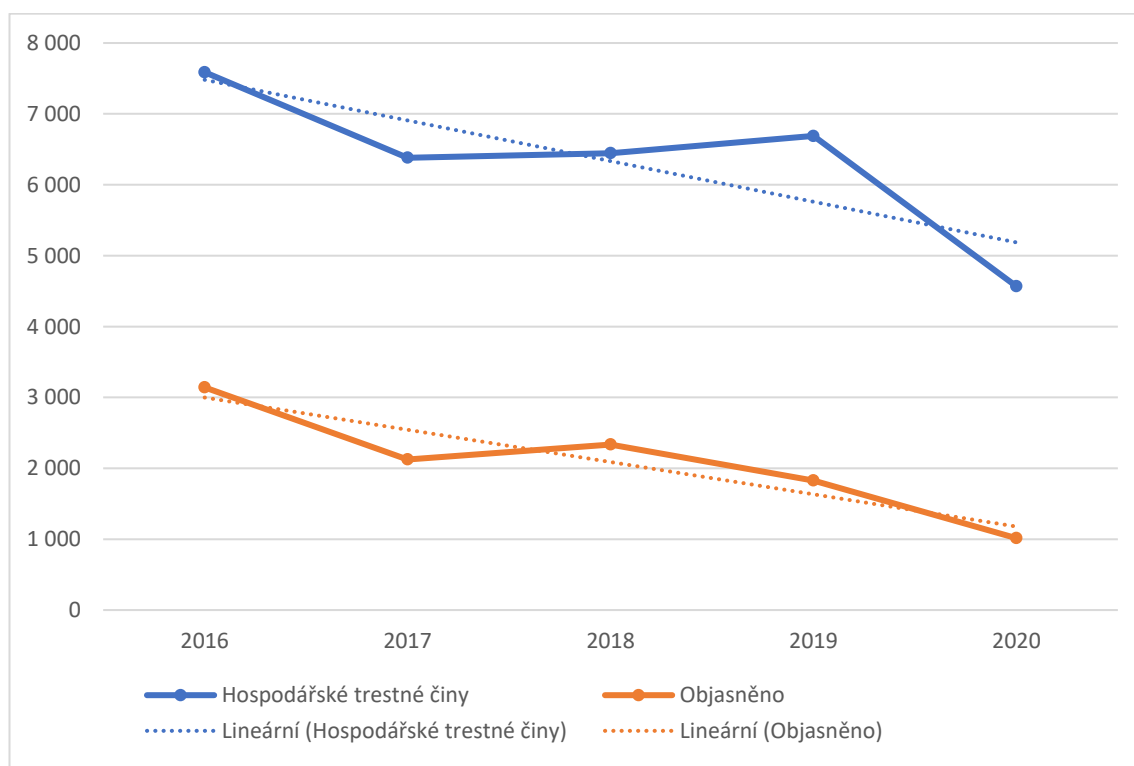
Průměrný koeficient růstu objasněných hospodářských trestných činů za toto období je 0,754, což je v absolutním vyjádření úbytek o 532 objasněných hospodářských trestných činů. Došlo tedy k průměrnému úbytku o 24,6 %.

V grafu č. 1 je vizualizován vývoj počtu hospodářských trestných činů včetně počtu objasněných trestných činů. Je evidentní snižující se trend počtu registrovaných

hospodářských trestných činů, který jsem již výše vypočítal z dostupných statistik. Ačkoli počet trestných činů se snižuje, snižuje se i jejich objasněnost. V hlavním městě Praha je za zvolené období nejnižší zjištěná objasněnost hospodářských trestných činů – pro příklad dodám, že zatímco na území hlavního města Prahy byla za rok 2020 objasněnost 22,2 %, u Jihočeského kraje jsem zjistil za stejný rok objasněnost 66,57 %.

Důvody této nízké objasněnosti v hlavním městě mohou být různé – může jít například o skutečnost, že v Praze je na relativně malém území koncentrován vysoký počet (nejvyšší ze všech krajů) hospodářských trestných činů, což může orgánům činným v trestním řízení, které se dlouhodobě potýkají s personálním podstavem, způsobovat komplikace při objasňování hospodářské kriminality. Toho mohou subjekty páchající tento typ kriminality využívat a cíleně své trestné činy páchat na území hlavního města Prahy.

Graf č. 1: Hospodářské trestné činy spáchané v hlavním městě Praha (2016-2020)

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

8.1.2 Středočeský kraj

V tabulce č. 3 je uvedena analýza vývoje počtu hospodářských trestných činů pro Středočeský kraj.

Tabulka č. 3: Analýza hospodářské kriminality v Středočeském kraji (2016-2020)

Rok	Hospodářské TČ	1. diference	Koeficient růstu
2016	7 588	–	–
2017	6 382	- 75	0,966
2018	6 445	- 148	0,930
2019	6 688	- 68	0,966
2020	4 567	- 403	0,789
Průměrný koeficient růstu			0,909
Průměrný úbytek			- 173,5

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Průměrný koeficient růstu za toto období je 0,909, což je v absolutním vyjádření úbytek 174 trestných činů. Za zvolené období došlo k průměrnému úbytku hospodářských trestných činů o 9,1 %. V celém sledovaném období bylo zaznamenáno nejvíce trestných činů neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 trestního zákoníku.

V tabulce č. 4 jsem analyzoval vývoj objasněnosti hospodářských trestných činů.

Tabulka č. 4: Objasněnost hospodářské kriminality ve Středočeském kraji (2016-2020)

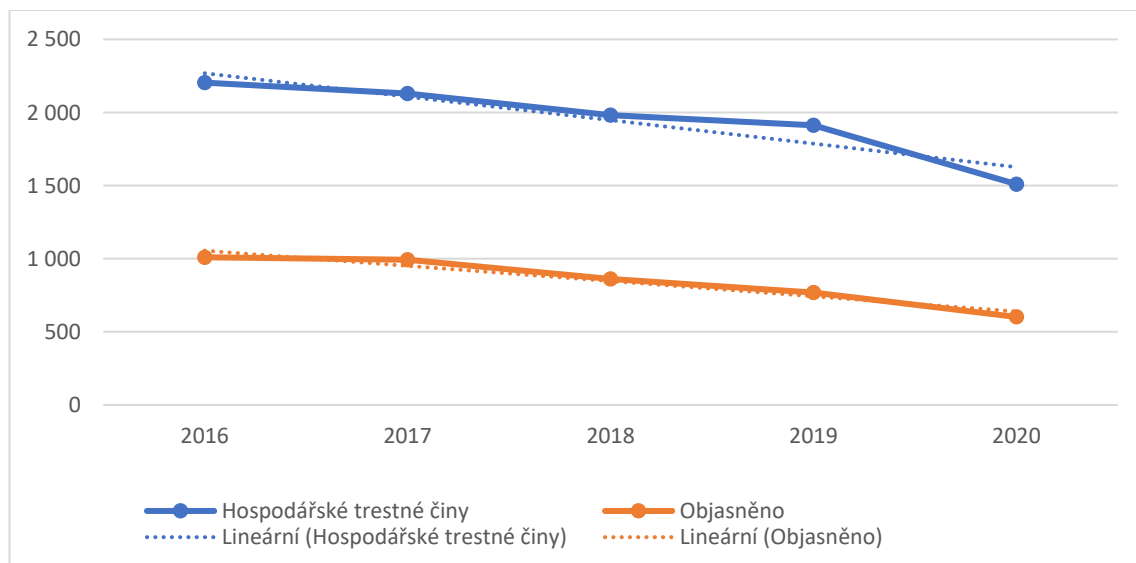
Rok	Objasněno	1. diference	Koeficient růstu
2016	1 010 (45,83 %)	–	–
2017	993 (46,64 %)	- 17	0,983
2018	862 (43,51 %)	- 131	0,868
2019	769 (40,20 %)	- 93	0,892
2020	602 (39,87 %)	- 167	0,783
Průměrný koeficient růstu			0,879
Průměrný úbytek			- 102

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Průměrný koeficient růstu objasněných hospodářských trestných činů za toto období je 0,879, což je v absolutním vyjádření úbytek o 102 objasněných trestných činů. Za zvolené období tedy došlo k průměrnému úbytku o 12,1 %.

V grafu č. 2 je reflektován vývoj počtu hospodářských trestných činů včetně počtu objasněných trestných činů. Na grafu je viditelný postupně se snižující trend počtu registrovaných hospodářských trestných činů. Jak je evidentní i z výpočtů výše, počet registrovaných hospodářských trestných činů ve Středočeském kraji se snižuje rychleji než jejich objasněnost, což lze považovat za pozitivní trend, jelikož se tím zmenšují pomyslné „nůžky“ mezi registrovanými a objasněnými skutky.

Graf č. 2: Hospodářské trestné činy spáchané ve Středočeském kraji (2016-2020)

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

8.1.3 Jihočeský kraj

Počty hospodářských trestných činů pro Jihočeský kraj jsou analyzovány v tabulce č. 5 níže.

Tabulka č. 5: Analýza hospodářské kriminality v Jihočeském kraji (2016-2020)

Rok	Hospodářské TČ	1. diference	Koeficient růstu
2016	1 886	–	–
2017	1 911	25	1,013
2018	1 657	- 254	0,867
2019	1 448	- 209	0,874
2020	1 089	- 359	0,752
Průměrný koeficient růstu			0,872
Průměrný úbytek			- 199,25

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Pro zvolené období byl dopočítán průměrný koeficient růstu v hodnotě 0,872, což je (absolutně vyjádřeno) úbytek o 199 trestných činů. Došlo tedy k průměrnému úbytku o 12,8 %. Ve sledovaném období a kraji bylo zaznamenáno nejvíce úvěrových podvodů podle § 211 trestního zákoníku kromě roku 2018, kdy byl zaznamenán totožný počet podvodů podle § 209 trestního zákoníku.

V tabulce č. 6 jsem analyzoval vývoj objasněnosti hospodářských trestných činů na území Jihočeského kraje.

Tabulka č. 6: Objasněnost hospodářské kriminality v Jihočeském kraji (2016-2020)

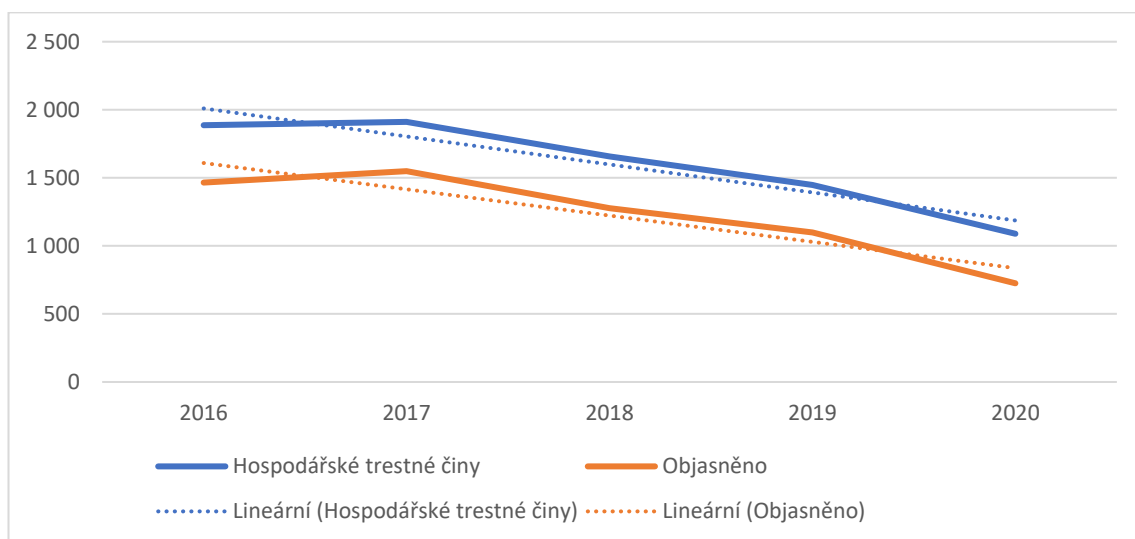
Rok	Objasněno	1. difference	Koeficient růstu
2016	1 465 (77,68 %)	–	–
2017	1 549 (81,06 %)	84	1,057
2018	1 276 (77,01 %)	- 273	0,824
2019	1 098 (75,83 %)	- 178	0,861
2020	725 (66,57 %)	- 373	0,660
Průměrný koeficient růstu			0,839
Průměrný úbytek			- 185

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Průměrný koeficient růstu objasněných hospodářských trestných činů za toto období je 0,839, což je v absolutním vyjádření úbytek 185 objasněných trestných činů. Za vybrané období tedy došlo k průměrnému úbytku o 16,1 %.

V následujícím grafu č. 3 je vizualizován tento vývoj počtu hospodářských trestných činů spáchaných na území Jihočeského kraje včetně počtu objasněných trestných činů. Na grafu je vidět snižující se trend počtu registrovaných hospodářských trestných činů, přičemž počet registrovaných trestných činů i jejich objasněnost klesají téměř shodným způsobem.

Graf č. 3: Hospodářské trestné činy spáchané v Jihočeském kraji (2016-2020)

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

8.1.4 Plzeňský kraj

Pro území Plzeňského kraje je analýza vývoje registrovaných hospodářských trestných činů uvedeny v tabulce č. 7.

Tabulka č. 7: Analýza hospodářské kriminality v Plzeňském kraji (2016-2020)

Rok	Hospodářské TČ	1. difference	Koeficient růstu
2016	1 144	–	–
2017	1 275	131	1,115
2018	1 150	- 125	0,902
2019	1 145	- 5	0,996
2020	823	- 322	0,719
Průměrný koeficient růstu			0,921
Průměrný úbytek			- 80,25

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Pro zvolené období byl průměrný koeficient růstu dopočítán v hodnotě 0,921, což je v absolutním vyjádření úbytek o 80 trestných činů. Došlo tedy k průměrnému úbytku o 7,9 %. Nejvíce bylo za celé období zaznamenáno trestných činů neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 trestního zákoníku.

Vývoj objasněnosti hospodářských trestných činů pro tuto lokalitu a období je analyzován v tabulce č. 8.

Tabulka č. 8: Objasněnost hospodářské kriminality v Plzeňském kraji (2016-2020)

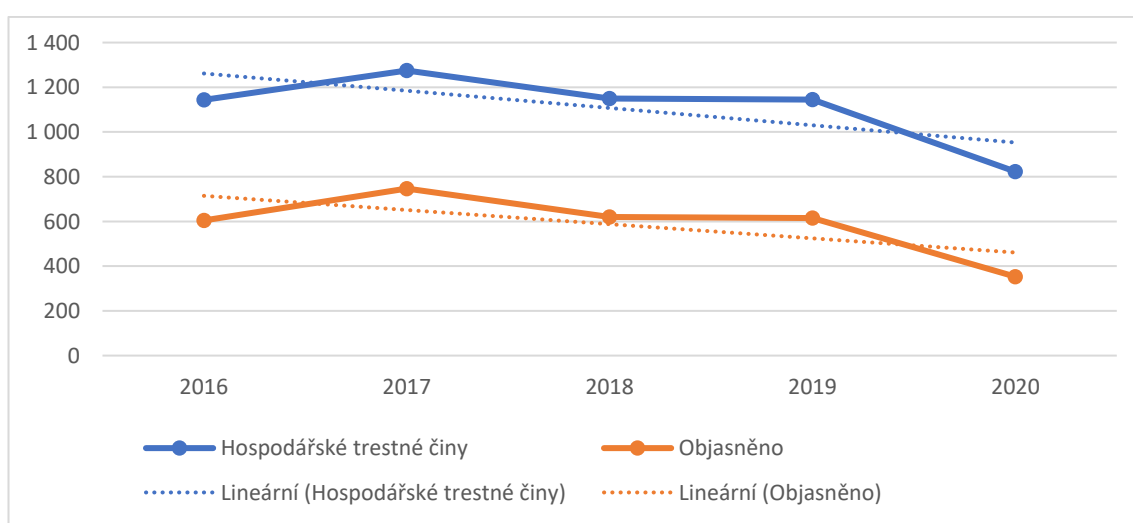
Rok	Objasněno	1. diference	Koeficient růstu
2016	604 (52,80 %)	–	–
2017	747 (81,06 %)	143	1,237
2018	620 (77,01 %)	- 127	0,830
2019	615 (75,83 %)	- 5	0,992
2020	353 (66,57 %)	- 262	0,574
Průměrný koeficient růstu			0,874
Průměrný úbytek			- 62,75

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Pro zvolené období byl dopočítán průměrný koeficient růstu objasněných hospodářských trestných činů v hodnotě 0,874, což je v absolutním vyjádření úbytek o 63 objasněných trestných činů. Došlo tedy k průměrnému úbytku o 12,6 %.

Vývoj počtu hospodářských trestných činů včetně počtu objasněných trestných činů je zobrazen v grafu č. 4. Je zde sice viditelný snižující se trend počtu registrovaných hospodářských trestných činů, ale meziroční vývoj je zde poměrně dynamický, čímž se liší od vývoje v krajích, které jsem analyzoval výše. Můžeme vidět, že křivka pro registrované hospodářské trestné činy se vyvíjí totožně jako časová řada objasněných trestných činů.

Graf č. 4: Hospodářské trestné činy spáchané v Plzeňském kraji (2016-2020)

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

8.1.5 Karlovarský kraj

V tabulce č. 9 jsou uvedeny počty hospodářských trestných činů pro území Karlovarského kraje.

Tabulka č. 9: Analýza hospodářské kriminality v Karlovarském kraji (2016-2020)

Rok	Hospodářské TČ	1. diference	Koeficient růstu
2016	567	–	–
2017	510	- 57	0,899
2018	572	62	1,122
2019	634	62	1,108
2020	400	- 234	0,631
Průměrný koeficient růstu			0,916
Průměrný úbytek			- 41,75

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Průměrný koeficient růstu za toto období je 0,916, což je v absolutním vyjádření úbytek 42 trestných činů. Došlo tedy k průměrnému úbytku o 8,4 %. V roce 2016 bylo zaznamenáno nejvíce podvodů podle § 209 trestního zákoníku (zajímavá je i vysoká míra dotačních podvodů podle § 212 téhož zákona v tomto roce), v roce 2017 nejvíce úvěrových podvodů podle ustanovení § 211, v roce 2018 dominovaly opět podvody a v roce 2019 a 2020 úvěrové podvody.

V tabulce č. 10 jsem analyzoval vývoj objasňenosti hospodářských trestných činů ve sledované lokalitě.

Tabulka č. 10: Objasňenost hospodářské kriminality v Karlovarském kraji (2016-2020)

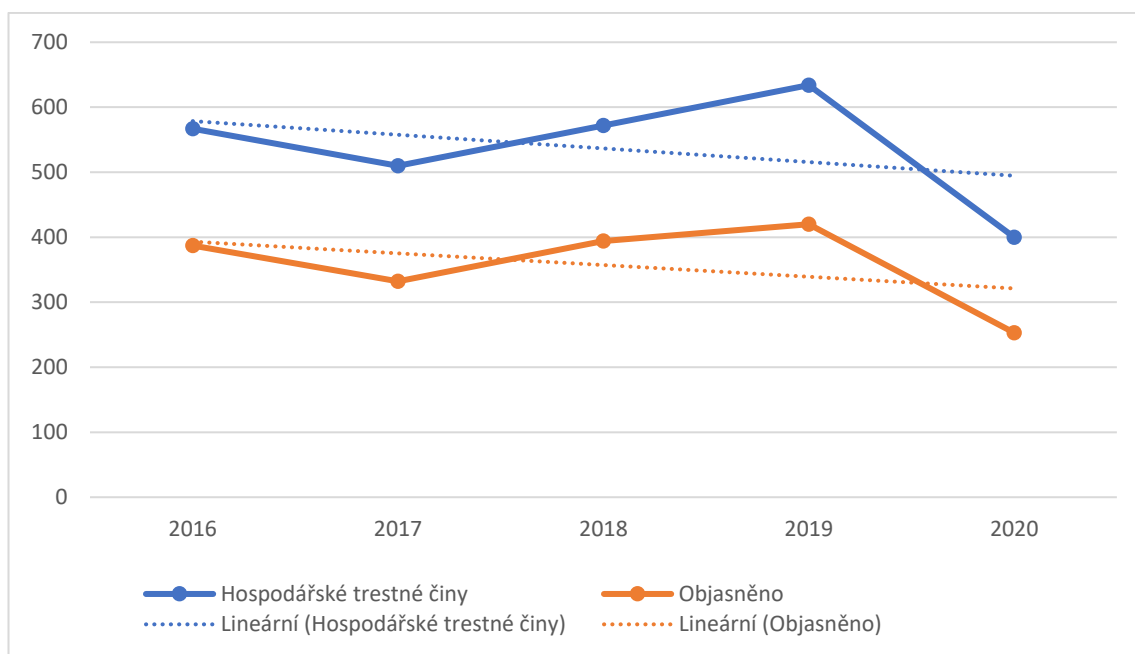
Rok	Objasněno	1. diference	Koeficient růstu
2016	387 (68,25 %)	–	–
2017	332 (65,10 %)	- 55	0,858
2018	394 (68,88 %)	62	1,187
2019	420 (66,25 %)	26	1,066
2020	253 (63,25 %)	- 167	0,602
Průměrný koeficient růstu			0,899
Průměrný úbytek			- 33,5

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Průměrný koeficient růstu objasněných hospodářských trestných činů za toto období je 0,899, což je v absolutním vyjádření úbytek 34 objasněných trestných činů. Za vybrané období došlo k průměrnému úbytku o 10,1 %.

V grafu č. 5 je vizualizován vývoj počtu hospodářských trestných činů včetně počtu objasněných trestných činů. Na grafu je evidentní snižující se trend počtu registrovaných trestných činů i jejich objasněnosti. Zatímco mezi lety 2016-2017 a 2019-2020 je evidentní zřetelný pokles, v období mezi lety 2017 a 2019 naopak nastal nárůst počtu registrovaných trestných činů i jejich objasněnosti. Objasněnost však stoupala méně výrazně než incidence, proto se zvětšil poměr mezi těmito dvěma kategoriemi. Tento stav se změnil již následujícího roku 2020, kdy se tento rozdíl znatelně snížil. Důvodem znatelného poklesu incidence tohoto trestného činu v roce 2020 mohla být pandemie SARS-CoV-2, spojená s nižší mobilitou obyvatelstva – právě vyšší mobilita osob je pro Karlovarský kraj z důvodu jeho turistické atraktivity typická.

Graf č. 5: Hospodářské trestné činy spáchané v Karlovarském kraji (2016-2020)

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

8.1.6 Ústecký kraj

Analýza vývoje počtu registrovaných hospodářských trestných činů pro území Ústeckého kraje je realizována v rámci tabulky č. 11.

Tabulka č. 11: Analýza hospodářské kriminality v Ústeckém kraji (2016-2020)

Rok	Hospodářské TČ	1. diference	Koeficient růstu
2016	2 436	–	–
2017	2 371	- 65	0,973
2018	1 911	- 460	0,806
2019	1 919	8	1,004
2020	1 565	- 354	0,816
Průměrný koeficient růstu			0,895
Průměrný úbytek			- 217,75

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Po dosazení hodnot do programu MS Excel byl zjištěn průměrný koeficient růstu 0,895, což je v absolutním vyjádření snížení o 218 hospodářských trestných činů. Došlo tedy k průměrnému úbytku o 10,5 %. V celém sledovaném období bylo zaznamenáno nejvíce trestných činů neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 trestního zákoníku.

Analýza vývoje objasněnosti hospodářských trestných činů ve sledované lokalitě je uvedena v tabulce č. 12.

Tabulka č. 12: Objasněnost hospodářské kriminality v Ústeckém kraji (2016-2020)

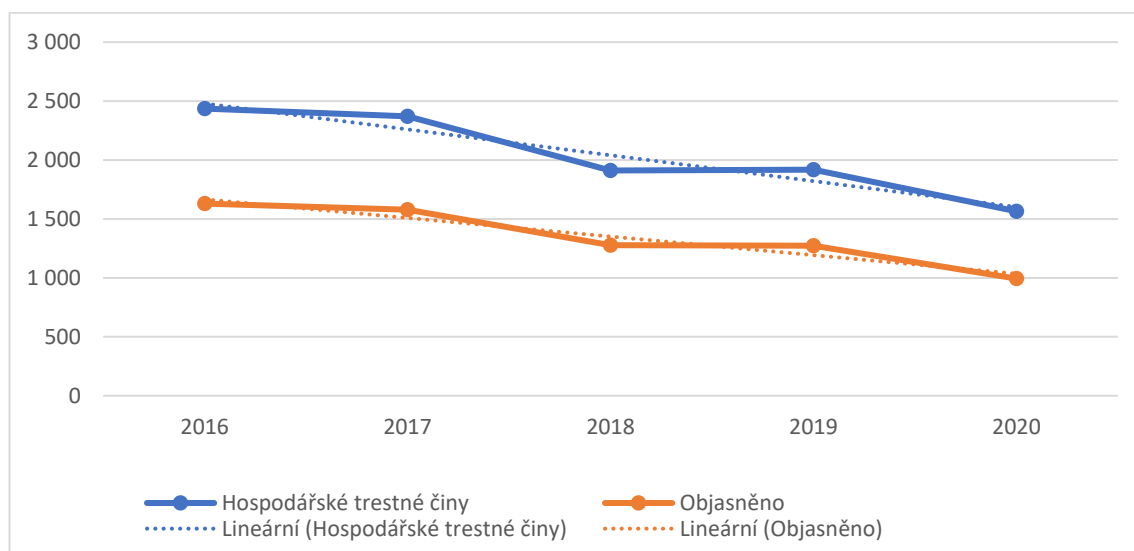
Rok	Objasněno	1. diference	Koeficient růstu
2016	1 630 (66,91 %)	–	–
2017	1 579 (66,60 %)	- 51	0,969
2018	1 277 (66,82 %)	- 302	0,809
2019	1 273 (66,34 %)	- 4	0,997
2020	994 (63,51 %)	- 279	0,781
Průměrný koeficient růstu			0,884
Průměrný úbytek			- 159

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Pro sledované období byl zjištěn průměrný koeficient růstu objasněných hospodářských trestných činů v hodnotě 0,884, což je snížení o 159 objasněných trestných činů. Za zvolené období došlo tedy k průměrnému úbytku o 11,6 %.

Vývoj počtu registrovaných hospodářských trestných činů včetně počtu objasněných trestných činů je vizualizován v grafu č. 6. Na grafu je evidentní snižující se trend počtu registrovaných činů, ačkoli meziročně je vývoj dynamický. Mezi lety 2016 a 2017 došlo k mírnému poklesu, který se prohloubil mezi lety 2017 a 2018. Následně nastal mezi lety 2018 a 2019 mírný nárůst, do roku 2020 naopak nastal opět pokles.

Graf č. 6: Hospodářské trestné činy spáchané v Ústeckém kraji (2016-2020)

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

8.1.7 Liberecký kraj

Časová řada pro registrované hospodářské trestné činy na území Libereckého kraje je analyzováno v tabulce č. 13.

Tabulka č. 13: Analýza hospodářské kriminality v Libereckém kraji (2016-2020)

Rok	Hospodářské TČ	1. diference	Koeficient růstu
2016	1 102	–	–
2017	992	- 110	0,900
2018	1 375	383	1,386
2019	1 239	- 136	0,901
2020	857	- 382	0,692
Průměrný koeficient růstu			0,939
Průměrný úbytek			- 61,25

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Průměrný koeficient růstu pro toto období byl v programu MS Excel dopočítán na hodnotu 0,939, což je v absolutním vyjádření pokles o 61 trestných činů. Došlo tedy

k průměrnému úbytku o 6,1 %. V celém sledovaném období bylo zaznamenáno nejvíce úvěrových podvodů (§ 211 trestního zákoníku).

V tabulce č. 14 jsem analyzoval vývoj objasněnosti hospodářských trestných činů na sledovaném území.

Tabulka č. 14: Objasněnost hospodářské kriminality v Libereckém kraji (2016-2020)

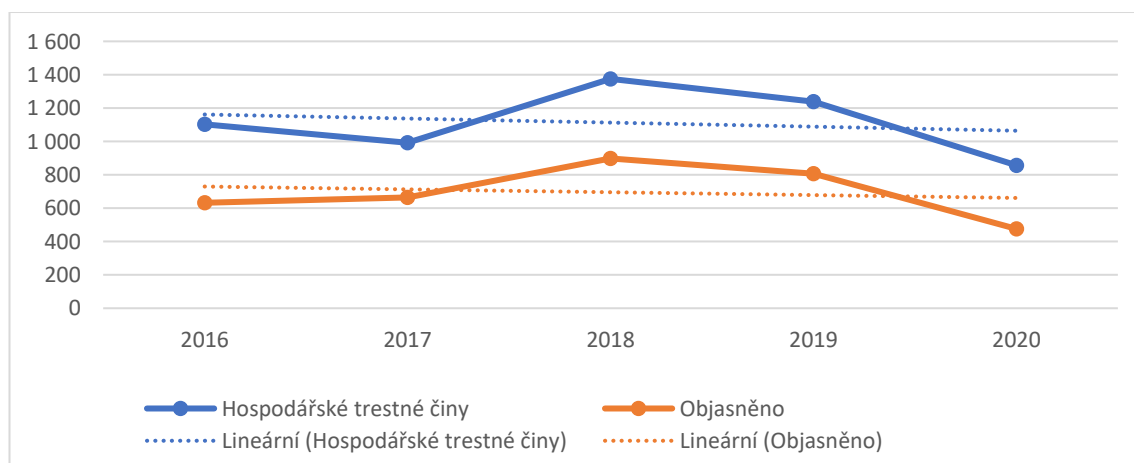
Rok	Objasněno	1. difference	Koeficient růstu
2016	633 (57,44 %)	–	–
2017	664 (66,94 %)	31	1,049
2018	898 (65,31 %)	234	1,352
2019	807 (65,13 %)	- 91	0,899
2020	476 (55,54 %)	- 331	0,590
Průměrný koeficient růstu			0,931
Průměrný úbytek			- 39,25

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Průměrný koeficient růstu objasněných hospodářských trestných činů za toto období je 0,931, což je v absolutním vyjádření úbytek o 39 objasněných trestných činů. Došlo tedy k průměrnému úbytku o 6,9 %.

V grafu č. 7 je reflektován vývoj počtu registrovaných hospodářských trestných činů včetně počtu objasněných trestných činů. Na grafu je evidentní velmi pozvolně se snižující tendence, přičemž mezi lety 2017 a 2018 nastal prudký nárůst obou sledovaných kategorií.

Graf č. 7: Hospodářské trestné činy spáchané v Libereckém kraji (2016-2020)

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

8.1.8 Královéhradecký kraj

V tabulce č. 15 jsou uvedeny počty registrovaných hospodářských trestných činů pro území Královéhradeckého kraje.

Tabulka č. 15: Analýza hospodářské kriminality v Královéhradeckém kraji (2016-2020)

Rok	Hospodářské TČ	1. diference	Koeficient růstu
2016	1 150	–	–
2017	1 108	- 42	0,963
2018	977	- 131	0,882
2019	1 034	57	1,058
2020	779	- 255	0,753
Průměrný koeficient růstu			0,907
Průměrný úbytek			- 92,75

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Průměrný koeficient růstu za toto období je 0,907, což je v absolutním vyjádření úbytek o 93 trestných činů. Došlo tedy k průměrnému úbytku o 9,3 %. V roce 2016 bylo zaznamenáno nejvíce trestných činů neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 trestního zákoníku, v roce 2017 dominovaly úvěrové podvody podle § 211. V letech 2018 až 2020 bylo nejvíce případů neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku.

V tabulce č. 16 jsem analyzoval vývoj objasňenosti hospodářských trestných činů pro sledovanou oblast.

Tabulka č. 16: Objasňenost hospodářské kriminality v Královéhradeckém kraji (2016-20)

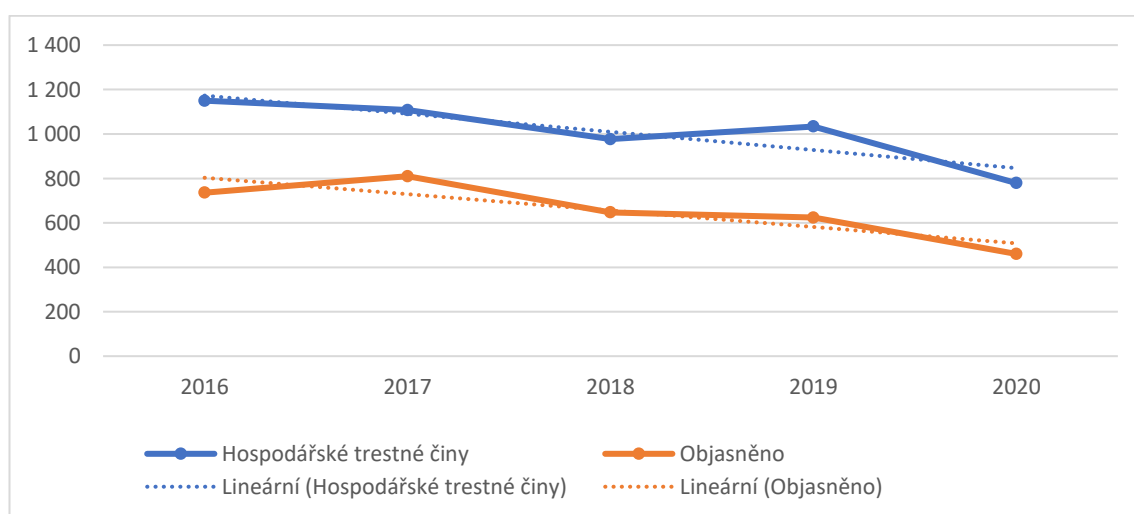
Rok	Objasněno	1. diference	Koeficient růstu
2016	736 (64,00 %)	–	–
2017	810 (73,10 %)	74	1,101
2018	647 (66,22 %)	- 163	0,799
2019	624 (60,35 %)	- 23	0,964
2020	460 (59,05 %)	- 164	0,737
Průměrný koeficient růstu			0,889
Průměrný úbytek			- 69

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Průměrný koeficient růstu objasněných hospodářských trestných činů za toto období je 0,889, což je v absolutním vyjádření úbytek o 69 objasněných trestných činů. Za zvolené období došlo tedy k průměrnému úbytku o 11,1 %.

V grafu č. 8 je zobrazen vývoj počtu registrovaných hospodářských trestných činů včetně počtu objasněných trestných činů. Na grafu je evidentní snižující se trend počtu registrovaných i objasněných trestných činů, přičemž pokles registrovaných trestných činů je znatelnější (lze tedy konstatovat, že jejich objasněnost se mírně zvyšuje). V letech 2017 a 2019 lze pozorovat mírný nárůst trendu oproti předcházejícím letům.

Graf č. 8: Hospodářské trestné činy spáchané v Královéhradeckém kraji (2016-2020)

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

8.1.9 Pardubický kraj

Počty hospodářských trestných činů pro území Pardubického kraje jsou analyzovány v tabulce č. 17.

Tabulka č. 17: Analýza hospodářské kriminality v Pardubickém kraji (2016-2020)

Rok	Hospodářské TČ	1. diference	Koeficient růstu
2016	877	–	–
2017	734	- 143	0,837
2018	637	- 97	0,868
2019	766	129	1,203
2020	583	- 183	0,761
Průměrný koeficient růstu			0,903
Průměrný úbytek			- 73,5

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Průměrný koeficient růstu za toto období je 0,903, což je v absolutním vyjádření úbytek o 74 trestných činů. Došlo tedy k průměrnému úbytku o 9,7 %. V celém sledovaném období bylo zaznamenáno nejvíce trestných činů neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 trestního zákoníku.

V tabulce č. 18 jsem analyzoval vývoj objasněnosti hospodářských trestných činů na sledovaném území.

Tabulka č. 18: Objasněnost hospodářské kriminality v Pardubickém kraji (2016-2020)

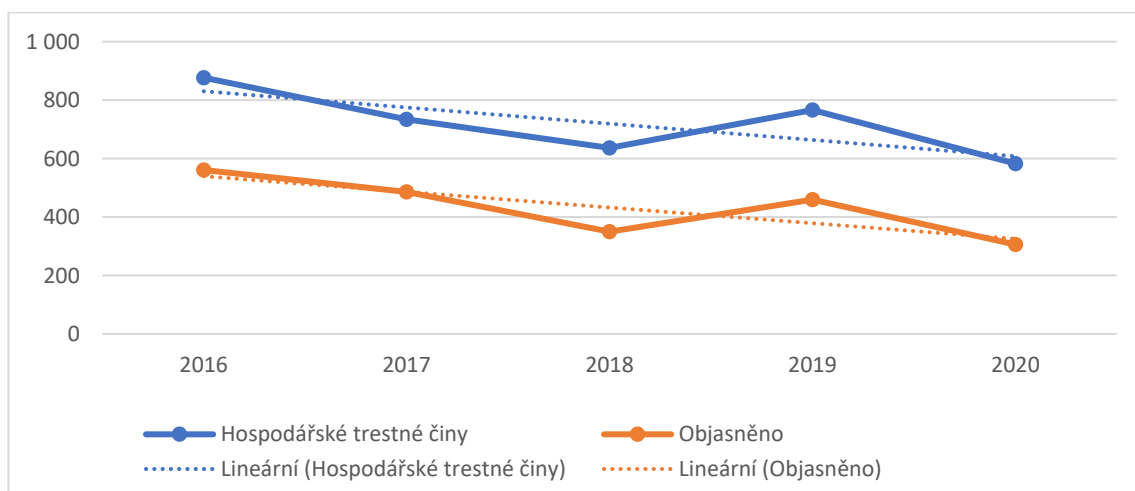
Rok	Objasněno	1. diference	Koeficient růstu
2016	561 (63,97 %)	–	–
2017	486 (73,10 %)	- 75	0,866
2018	350 (66,22 %)	- 136	0,720
2019	460 (60,35 %)	110	1,314
2020	306 (59,05 %)	- 154	0,665
Průměrný koeficient růstu			0,859
Průměrný úbytek			- 63,75

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Průměrný koeficient růstu objasněných hospodářských trestných činů za toto období je 0,859, což je v absolutním vyjádření úbytek o 64 objasněných trestných činů. Došlo tedy k průměrnému úbytku o 14,1 %.

V grafu č. 9 je znázorněn vývoj počtu registrovaných hospodářských trestných činů včetně počtu objasněných trestných činů. Na grafu je viditelný klesající trend registrovaných hospodářských trestných činů a úměrně tomu i objasněných trestných činů. Klesající křivka byla narušena pouze nárůstem v roce 2019 oproti předcházejícímu roku, načež došlo opět k poklesu.

Graf č. 9: Hospodářské trestné činy spáchané v Pardubickém kraji (2016-2020)

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

8.1.10 Kraj Vysočina

V tabulce č. 19 jsou analyzovány počty registrovaných hospodářských trestných činů pro území Vysočiny.

Tabulka č. 19: Analýza hospodářské kriminality na Vysočině (2016-2020)

Rok	Hospodářské TČ	1. diference	Koeficient růstu
2016	901	–	–
2017	845	- 56	0,938
2018	744	- 101	0,880
2019	665	- 79	0,894
2020	624	- 41	0,938
Průměrný koeficient růstu			0,912
Průměrný úbytek			- 69,25

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Průměrný koeficient růstu za toto období je 0,912, což je v absolutním vyjádření úbytek o 70 trestných činů. Došlo tedy k průměrnému úbytku o 8,8 %. V celém sledovaném období bylo zaznamenáno nejvíce trestných činů podvodu dle § 209 trestního zákoníku kromě roku 2020, kdy tento trestný čin početně mírně převýšily úvěrové podvody podle § 211 téhož zákona.

V tabulce č. 20 jsem analyzoval vývoj objasněnosti hospodářských trestných činů v rámci sledované oblasti.

Tabulka č. 20: Objasněnost hospodářské kriminality na Vysočině (2016-2020)

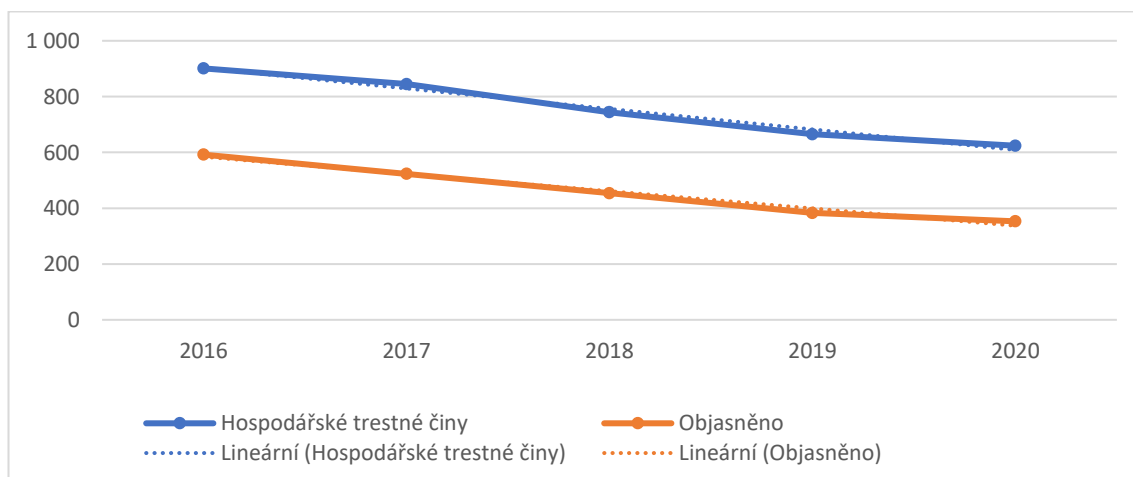
Rok	Objasněno	1. difference	Koeficient růstu
2016	592 (65,70 %)	–	–
2017	523 (61,89 %)	- 69	0,883
2018	454 (61,02 %)	- 69	0,868
2019	383 (57,59 %)	- 71	0,844
2020	353 (56,57 %)	- 30	0,922
Průměrný koeficient růstu			0,879
Průměrný úbytek			- 59,75

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Průměrný koeficient růstu objasněných hospodářských trestných činů za toto období je 0,879, což je v absolutním vyjádření úbytek o 60 objasněných činů. Došlo tedy k průměrnému úbytku o 12,1 %.

V grafu č. 10 je vizualizován vývoj počtu registrovaných hospodářských trestných činů na území Vysočiny včetně počtu objasněných trestných činů. Na grafu je evidentní pozvolně se snižující trend – na rozdíl od krajů analyzovaných v předcházejících kapitolách nedocházelo k výraznějším meziročním výkyvům.

Graf č. 10: Hospodářské trestné činy spáchané na Vysočině (2016-2020)

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

8.1.11 Jihomoravský kraj

Časová řada registrovaných hospodářských trestných činů pro území Jihomoravského kraje je analyzována v tabulce č. 21.

Tabulka č. 21: Analýza hospodářské kriminality v Jihomoravském kraji (2016-2020)

Rok	Hospodářské TČ	1. diference	Koeficient růstu
2016	2 655	–	–
2017	2 389	- 266	0,900
2018	2 477	88	1,037
2019	2 482	5	1,002
2020	1 970	- 512	0,794
Průměrný koeficient růstu			0,928
Průměrný úbytek			- 171,25

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Pro zvolené období byl odpočítán průměrný koeficient růstu v hodnotě 0,928, což je v absolutním vyjádření snížení o 171 hospodářských trestných činů. Průměrný úbytek byl tedy 7,2 %. V celém sledovaném období bylo zaznamenáno nejvíce trestných činů neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 trestního zákoníku.

V tabulce č. 22 jsem analyzoval vývoj objasněnosti hospodářských trestných činů na sledovaném území.

Tabulka č. 22: Objasněnost hospodářské kriminality v Jihomoravském kraji (2016-20)

Rok	Objasněno	1. diference	Koeficient růstu
2016	1 234 (46,48 %)	–	–
2017	1 105 (46,25 %)	- 129	0,895
2018	1 147 (46,31 %)	42	1,038
2019	976 (57,59 %)	- 171	0,851
2020	592 (56,57 %)	- 384	0,607
Průměrný koeficient růstu			0,832
Průměrný úbytek			- 160,6

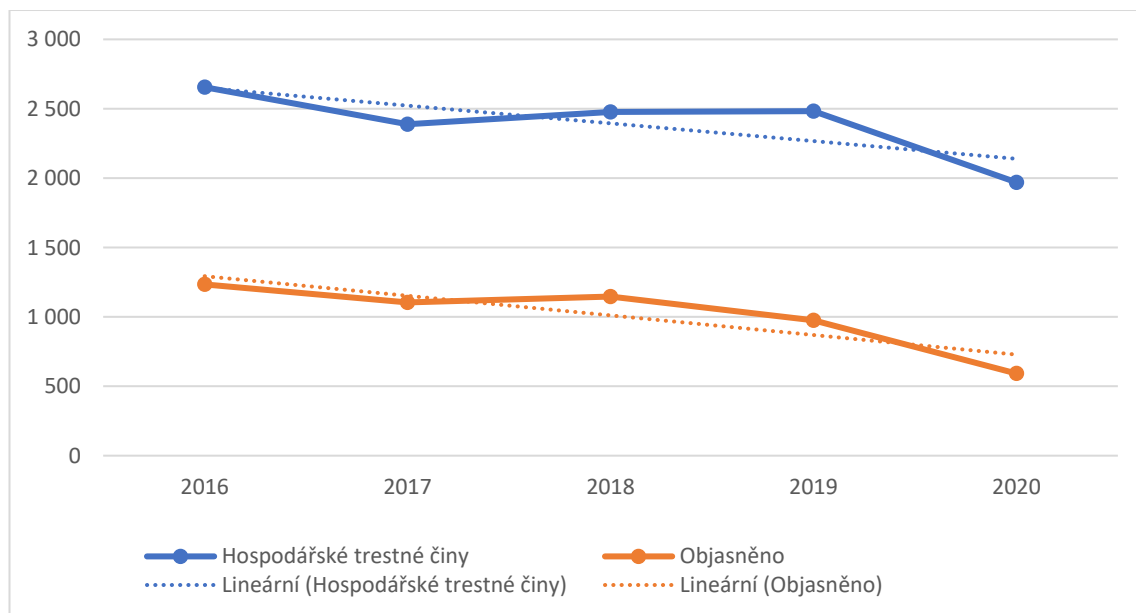
Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Průměrný koeficient růstu objasněných hospodářských trestných činů za toto období je 0,832, což je v absolutním vyjádření úbytek o 161 objasněných trestných činů. Za zvolené období došlo k průměrnému úbytku o 16,8 %.

V grafu č. 11 je vizualizován vývoj počtu registrovaných hospodářských trestných činů včetně počtu objasněných trestných činů. Na grafu je evidentní snižující se trend

počtu registrovaných hospodářských trestných činů i jejich objasněnosti, přičemž počet registrovaných trestných činů mírně rostl v období mezi lety 2017 a 2019 a objasněnost se zvyšovala v období mezi lety 2017 a 2018. Křivka vývoje zde připomíná vývoj hospodářské kriminality v oblasti hlavního města Prahy s tím, že dochází k méně výrazným meziročním výkyvům. Jak je z analyzovaných dat evidentní, Jihomoravský kraj patří mezi oblasti s nejnižší objasněností hospodářské kriminality.

Graf č. 11: Hospodářské trestné činy spáchané v Jihomoravském kraji (2016-2020)

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

8.1.12 Olomoucký kraj

Analýza vývoje počtu registrovaných hospodářských trestných činů pro území Olomouckého kraje je uvedena v tabulce č. 23.

Tabulka č. 23: Analýza hospodářské kriminality v Olomouckém kraji (2016-2020)

Rok	Hospodářské TČ	1. diference	Koeficient růstu
2016	1 923	–	–
2017	1 785	- 138	0,928
2018	1 659	- 126	0,929
2019	1 434	- 225	0,864
2020	1 072	- 362	0,748
Průměrný koeficient růstu			0,864
Průměrný úbytek			- 212,75

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Jak bylo dopočítáno v programu MS Excel, průměrný koeficient růstu za toto období je 0,864, což je absolutně vyjádřeno pokles o 213 trestných činů. Došlo tedy k průměrnému úbytku o 13,6 %. V celém sledovaném období bylo zaznamenáno nejvíce trestných činů úvěrového podvodu podle § 211 trestního zákoníku kromě roku 2020, kdy dominoval trestný čin neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234.

V tabulce č. 24 jsem analyzoval vývoj objasněnosti hospodářských trestných činů na sledovaném území.

Tabulka č. 24: Objasněnost hospodářské kriminality v Olomouckém kraji (2016-2020)

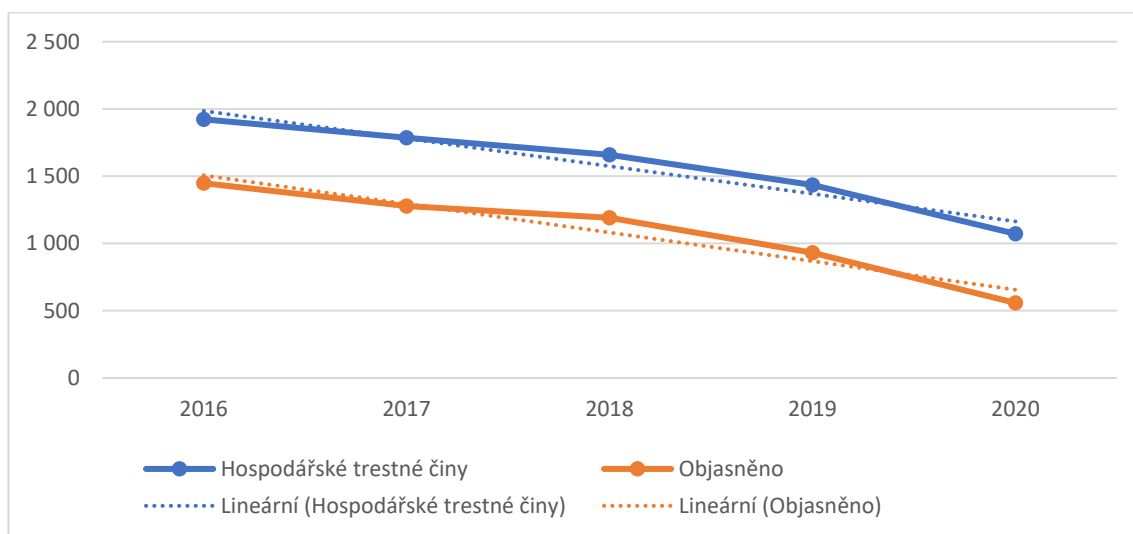
Rok	Objasněno	1. diference	Koeficient růstu
2016	1 448 (75,3 %)	–	–
2017	1 278 (71,6 %)	- 170	0,883
2018	1 191 (71,79 %)	- 87	0,932
2019	931 (64,92 %)	- 260	0,782
2020	558 (52,05 %)	- 373	0,599
Průměrný koeficient růstu			0,788
Průměrný úbytek			- 222,5

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Průměrný koeficient růstu objasněných hospodářských trestných činů za toto období je 0,788, což je v absolutním vyjádření úbytek o 223 objasněných trestných činů. Za zvolené období došlo k průměrnému úbytku o 21,2 %.

V grafu č. 12 je zřetelný vývoj počtu registrovaných a objasněných hospodářských trestných činů. Na grafu je evidentní pozvolně se snižující trend počtu registrovaných hospodářských trestných činů a tomu úměrný snižující se trend počtu objasněných trestných činů. Drobnou odchylku vidíme v roce 2018, kdy se zmenšil poměr mezi registrovanými a objasněnými činy.

Graf č. 12: Hospodářské trestné činy spáchané v Olomouckém kraji (2016-2020)

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

8.1.13 Moravskoslezský kraj

V tabulce č. 25 jsou analyzovány počty registrovaných hospodářských trestných činů pro území Moravskoslezského kraje.

Tabulka č. 25: Analýza hospodářské kriminality v Moravskoslezském kraji (2016-2020)

Rok	Hospodářské TČ	1. diference	Koeficient růstu
2016	2 754	–	–
2017	2 645	- 109	0,960
2018	2 364	- 281	0,894
2019	2 315	- 49	0,979
2020	2 007	- 308	0,867
Průměrný koeficient růstu			0,924
Průměrný úbytek			- 186,75

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Průměrný koeficient růstu za toto období je 0,924, což je v absolutním vyjádření úbytek o 187 trestných činů. Došlo tedy k průměrnému o 7,6 %. V celém sledovaném období bylo zaznamenáno nejvíce trestných činů neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 trestního zákoníku.

V tabulce č. 3 jsem analyzoval vývoj objasněnosti hospodářských trestných činů na území Moravskoslezského kraje.

Tabulka č. 26: Objasněnost hospodářské kriminality v Moravskoslez. kraji (2016-2020)

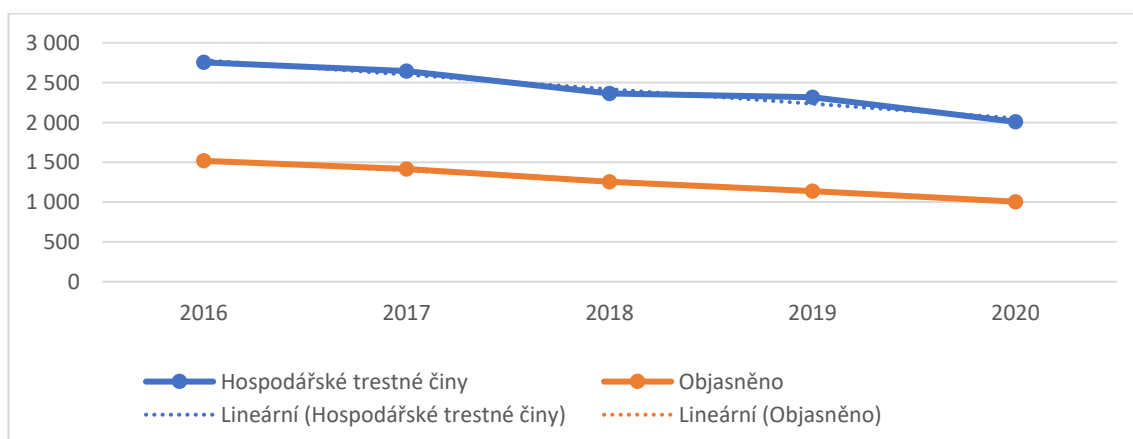
Rok	Objasněno	1. difference	Koeficient růstu
2016	1 518 (55,12 %)	–	–
2017	1 416 (53,53 %)	- 102	0,933
2018	1 255 (53,09 %)	- 161	0,886
2019	1 137 (49,11 %)	- 118	0,906
2020	1 005 (50,07 %)	- 132	0,884
Průměrný koeficient růstu			0,902
Průměrný úbytek			- 128,25

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Průměrný koeficient růstu objasněných hospodářských trestných činů za toto období je 0,902, což je v absolutním vyjádření úbytek 128 objasněných trestných činů. Došlo tedy k průměrnému úbytku objasněných hospodářských trestných činů o 24,6 %.

V grafu č. 13 je uveden vývoj počtu hospodářských trestných činů spáchaných na území Moravskoslezského kraje včetně počtu objasněných trestných činů. Na grafu je pozvolna se snižující trend počtu registrovaných hospodářských trestných činů a úměrně tomu i jejich objasněnosti.

Graf č. 13: Hospodářské trestné činy spáchané v Moravskoslezském kraji (2016-2020)

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

8.1.14 Zlínský kraj

V tabulce č. 27 jsou analyzovány počty registrovaných hospodářských trestných činů pro území Zlínského kraje.

Tabulka č. 27: Analýza hospodářské kriminality v Zlínském kraji (2016-2020)

Rok	Hospodářské TČ	1. diference	Koeficient růstu
2016	1 058	–	–
2017	1 028	- 30	0,972
2018	888	- 140	0,864
2019	907	19	1,021
2020	682	- 225	0,751
Průměrný koeficient růstu			0,896
Průměrný úbytek			- 94

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Průměrný koeficient růstu za toto období je 0,896, což je v absolutním vyjádření úbytek o 94 trestných činů. Došlo tedy k průměrnému úbytku o 10,4 %. Ve sledovaném období bylo zaznamenáno nejvíce trestných činů podvodu podle § 209 trestního zákoníku s výjimkou roku 2019, kdy převažovaly úvěrové podvody dle § 211 trestního zákoníku, a roku 2020, kdy jsem identifikoval nejvyšší počet trestných činů neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 trestního zákoníku.

Časová řada pro objasněné případy hospodářské kriminality na sledovaném území je analyzována v tabulce č. 28.

Tabulka č. 28: Objasněnost hospodářské kriminality v Zlínském kraji (2016-2020)

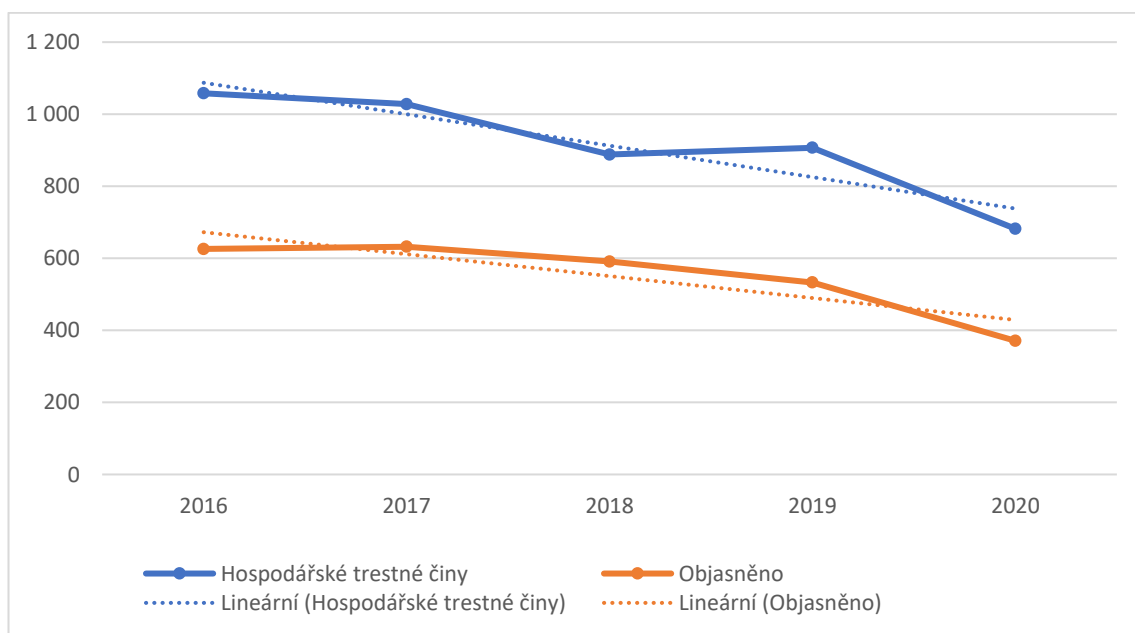
Rok	Objasněno	1. diference	Koeficient růstu
2016	626 (59,17 %)	–	–
2017	632 (61,48 %)	6	1,010
2018	591 (66,55 %)	- 41	0,935
2019	533 (58,77 %)	- 58	0,902
2020	371 (54,40 %)	- 162	0,696
Průměrný koeficient růstu			0,877
Průměrný úbytek			- 63,75

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Bylo dopočítáno, že průměrný koeficient růstu objasněných hospodářských trestných činů za toto období je 0,877, což je v absolutním vyjádření pokles o 64 objasněných trestných činů. Došlo tedy k průměrnému úbytku o 12,2 %.

Vývoj počtu registrovaných a objasněných hospodářských trestných činů je znázorněn v grafu č. 14. Na grafu je evidentní snižující se trend počtu registrovaných hospodářských trestných činů i jejich objasněnosti, přičemž registrované činy klesají rychleji, lze tedy konstatovat, že objasněnost těchto trestných činů se ve Zlínském kraji zvyšuje. Tendence vývoje v tomto kraji se podobá vývoji v oblasti hlavního města Prahy.

Graf č. 14: Hospodářské trestné činy spáchané ve Zlínském kraji (2016-2020)

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

8.2 Komparace vývoje kriminality v krajích České republiky

Jako základ pro statistické výpočty, prostřednictvím kterých jsou ověřeny stanovené hypotézy a zodpovězeny průzkumné otázky, jsem využil tabulky nacházející se v příloze č. 1 a 2 této práce. Průzkumné otázky a hypotézy byly formulovány v následujícím znění:

- Souvisí míra hospodářské kriminality v jednotlivých krajích v období mezi lety 2016 a 2020 s počtem jejich obyvatel?
 - H_{10} : Mezi mírou hospodářské kriminality v jednotlivých krajích v období mezi lety 2016 a 2020 a počtem jejich obyvatel neexistuje statisticky významná souvislost.
- Liší se jednotlivé kraje ve vývoji trendu hospodářské kriminality v období mezi lety 2016 a 2020?
 - H_{20} : Jednotlivé kraje se ve vývoji trendu hospodářské kriminality v období mezi lety 2016 a 2020 výrazně neodlišují.

K statistickým výpočtům jsem použil software SPSS a program MS Office Excel. Nejprve jsem v programu SPSS vypočítal normalitu rozdělení dat prostřednictvím Kolmogorova-Smirnovova testu normality. U všech krajů bylo zjištěno normální rozložení dat popisujících incidenci hospodářské kriminality ve sledovaném období, jelikož $\text{Sig.} > 0,05$ (viz obrázek č. 1). Pro tuto skupinu dat bylo možné využít parametrické testy.

Pro druhou skupinu dat, tedy pro počty obyvatel v jednotlivých krajích, jsem zjistil, že normální rozdělení dat je u všech krajů kromě kraje Plzeňského (viz obrázek č. 2). Pro tato data je třeba využít neparametrický test.

Obrázek č. 1: Výsledek testu normality pro počty hospodářských trestných činů

Tests of Normality						
	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
PHA	,179	5	,200*	,953	5	,760
STČ	,199	5	,200*	,931	5	,602
JHČ	,117	5	,200*	,997	5	,997
PLK	,216	5	,200*	,890	5	,356
KVK	,144	5	,200*	,981	5	,940
ULK	,119	5	,200*	,997	5	,998
LBK	,133	5	,200*	,998	5	,998
HKK	,135	5	,200*	,987	5	,968
PAK	,145	5	,200*	,995	5	,994
VYS	,128	5	,200*	,995	5	,995
JHM	,168	5	,200*	,961	5	,814
OLK	,140	5	,200*	,986	5	,965
MSK	,122	5	,200*	,993	5	,990
ZLK	,131	5	,200*	,991	5	,982

Zdroj: vlastní zpracování v SPSS, 2022

Obrázek č. 2: Výsledek testu normality pro počty hospodářských trestných činů

Tests of Normality						
	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
PHA	,317	5	,111	,896	5	,390
STČ	,249	5	,200*	,901	5	,417
JHČ	,200	5	,200*	,912	5	,482
PLK	,386	5	,014	,803	5	,085
KVK	,235	5	,200*	,937	5	,643
ULK	,231	5	,200*	,910	5	,465
LBK	,133	5	,200*	,990	5	,979
HKK	,211	5	,200*	,919	5	,523
PAK	,164	5	,200*	,975	5	,908
VYS	,181	5	,200*	,945	5	,701
JHM	,291	5	,192	,869	5	,263
OLK	,200	5	,200*	,950	5	,738
MSK	,181	5	,200*	,957	5	,787
ZLK	,234	5	,200*	,912	5	,478

Zdroj: vlastní zpracování v SPSS, 2022

H₁₀: Mezi mírou hospodářské kriminality v jednotlivých krajích v období mezi lety 2016 a 2020 a počtem jejich obyvatel neexistuje statisticky významná souvislost.

Pro jednotlivé kraje vypočetl hodnotu parametrického Pearsonova testu – pouze pro Plzeňský kraj jsem použil neparametrický Spearmanův korelační koeficient. V následující tabulce jsou shrnuty výsledky. Hodnoty r nabývají hodnot $-1 \leq r \leq +1$, přičemž při $r = 1$ jsou proměnné naprosto nezávislé. Čím vyšší je hodnota koeficientu, tím vyšší je závislost nebo souvislost – pokud je r kladné, tak se obě hodnoty v závislosti na sobě zvyšují, pokud je r záporné, tak při růstu jedné hodnoty dochází k poklesu hodnoty druhé.

Tabulka č. 29: Výsledky ověřování první hypotézy

Kraj	r hodnota	Výsledek
Praha	- 0,822	negativní korelace
Středočeský	- 0,962	negativní korelace
Jihočeský	0,950	pozitivní korelace
Plzeňský	0,872	bez korelace (Spearman)
Karlovarský	0,337	bez korelace
Ústecký	0,958	pozitivní korelace
Liberecký	0,219	bez korelace
Královéhradecký	0,882	pozitivní korelace
Pardubický	0,841	pozitivní korelace
Vysočina	0,984	pozitivní korelace
Jihomoravský	0,725	pouze slabá korelace
Olomoucký	0,963	pozitivní korelace
Moravskoslezský	0,981	pozitivní korelace
Zlínský	0,928	pozitivní korelace

Zdroj: vlastní zpracování v SPSS a Excel, 2022

Na první průzkumnou otázku lze ve světle zjištěných výsledků odpovědět tak, že korelace mezi počtem obyvatel a počtem hospodářských trestných činů byla nalezena u všech krajů kromě Plzeňského, Karlovarského a Libereckého, přičemž u kraje Jihomoravského byla nalezena pouze slabá korelace. Nulovou hypotézu o neexistenci statisticky významné souvislosti tedy můžeme odmítnout, jelikož u většiny krajů byla tato souvislost nalezena.

H2₀: Jednotlivé kraje se ve vývoji trendu hospodářské kriminality v období mezi lety 2016 a 2020 výrazně neodlišují.

Druhou stanovenou nulovou hypotézu můžeme rovněž odmítnout, protože je evidentní, že jednotlivé kraje se ve vývoji trendu hospodářské kriminality v analyzovaném období odlišují. Ačkoli všechny analyzované časové řady mají klesající trend, na grafech k jednotlivým krajům lze vidět, že dynamika jednotlivých časových řad je odlišná, což potvrdily i dopočítané průměrné koeficienty růstu a průměrné úbytky. Na základě informací, které jsem předložil v teoretické části práce, mohu konstatovat, že možnou příčinou tohoto rozdílného vývoje mohou být rozdíly mezi kraji, které tkví v ekonomických charakteristikách, v koncentraci velkých firem, průměrném socioekonomickém statusu obyvatelstva a podobně.

Do dynamiky vývoje hospodářské kriminality se rovněž mohla promítnout počínající pandemie onemocnění SARS-CoV-2 v roce 2020, která obecně měla na kriminalitu v roce 2020 snižující vliv. Vzhledem k tomu, že hospodářská kriminalita je tvořena pestrými trestnými činy, lze uvažovat o tom, že zatímco na některé hospodářské trestné činy měla pandemie regulující účinek, jiné naopak tato situace podporovala (například zkrácení daně, kterého se mohly dopouštět podnikatelé, nadměrně zasažení protipandemickými opatřeními).

Závěr

Předkládaná bakalářská práce se zabývala problematikou hospodářské kriminality v jednotlivých krajích České republiky. Jejím hlavním cílem bylo analyzovat hospodářskou trestnou činnost, vymezit její specifické znaky a prozkoumat páčání hospodářské kriminality v jednotlivých krajích České republiky. Vedlejším cílem práce bylo komparovat hospodářskou kriminalitu mezi jednotlivými kraji, zjistit příčiny a následky hospodářské kriminality a navrhnout způsoby její prevence.

Z práce vyplynulo, že hospodářská kriminalita je zastřešujícím pojmem pro velmi pestrou škálu trestných činů. To způsobuje, že je nejen velmi obtížné nalézt nějakou obecnou charakteristiku hospodářské kriminality, ale je problematické i vymezit hlavní příčiny tohoto druhu kriminality. Prostřednictvím analýzy časových řad hospodářské kriminality v jednotlivých krajích jsem zjistil kromě toho, že jednotlivé kraje se ve vývojovém trendu hospodářské kriminality odlišují, i že objasněnost tohoto druhu kriminality je poměrně nízká – například v roce 2020 v hlavním městě Praha bylo objasněno pouze 22,2 % registrovaných trestných činů spadajících pod hospodářskou kriminalitu. Přitom je nutné počítat s tím, že s hospodářskou kriminalitou je spojena vysoká latence.

S vysokou vnitřní heterogenitou hospodářské kriminality souvisí i skutečnost, že je poměrně obtížné stanovit konkrétní způsoby prevence tohoto druhu kriminality – obecně lze však konstatovat, že jako efektivní preventivní opatření by mohlo působit, pokud by byly důsledně kontrolovány v existujících právních předpisech stanovené povinnosti podnikatelských a obecněji ekonomických subjektů. Jak jsem uvedl v teoretické části práce, problémem hospodářské kriminality je nejen to, že většina případů není vůbec odhalena, ale i to, že pokud je již pachatel odhalen, často vyjde bez trestu, případně se sankcí, kterou je možné označit za symbolickou.

Jako pozitivní prvky v rámci prevence hospodářské kriminality vnímám kontrolní hlášení (ačkoli lze diskutovat o tom, zda je vhodně realizováno) a trestní odpovědnost právnických osob, které orgánům činným v trestním řízení umožňují efektivně vyhledávat a postihovat pachatele hospodářských trestných činů. Dále lze navrhnout například to, aby byly subjekty při zápisu do obchodního rejstříku hlouběji prověřovány. Jistým preventivním prvem by mohlo být i zvýšení jmění spol. s r. o.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BRABCOVÁ, I. *Hospodářská kriminalita z pohledu kriminologie*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2001. 72 s. ISBN 7251-071-1.
2. CEJP, M. a kol. *Obrana proti ohrožení společnosti závažnými formami trestné činnosti*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009. 218 s. ISBN 978-80-7338-078-6.
3. ČASTORÁL, Z. *Ekonomická kriminalita. Z pohledu řízení a správy*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2007. 183 s. ISBN 978-80-86754-83-3.
4. ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. 439 s. ISBN 978-80-7380-213-4.
5. DVOŘÁČEK, Z., et al. *Základy činnosti policejních služeb služba kriminální policie a vyšetřování: cizinecká a pohraniční policie*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2004. 223 s. ISBN 80-7251-163-7.
6. FRYŠTÁK, M. *Hospodářská kriminalita z pohledu teorie a praxe*. Praha: Key Publishing, 2007. 205 s. ISBN 978-8087071-18-2.
7. FRYŠTÁK, M. Věrohodnost obviněného při dokazování finanční kriminality. In: FRYŠTÁK, Marek a Milana HRUŠÁKOVÁ (eds.). *Nové jevy v hospodářské kriminalitě se zaměřením na kriminalitu finanční*. Brno: Masarykova univerzita, 2017, s. 150-162. ISBN 978-80-210-8676-0.
8. GŘIVNA, T., et al. *Kriminologie*. 4. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 536 s. ISBN 978-80-7478-614-3.
9. GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, A. *Kriminologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 536 s. ISBN 978-80-7478-614-3.
10. CHMELÍK, J., BRUNA, E. *Hospodářská a ekonomická trestná činnost*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2015. 202 s. ISBN 978-80-7408-109-5.
11. CHMELÍK, J., HÁJEK, P., NEČAS, S. *Úvod do hospodářské kriminality*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005. 167 s. ISBN 80-86898-13-X.
12. KADERÁBKOVÁ, D. *Hospodářská trestná činnost a její projevy: dílčí závěrečná studie úkolu „Výzkum organizovaného zločinu v České republice II“*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1999. 70 s. ISBN 80-86008-67-3.
13. KELLER, J. *Úvod do sociologie*. 6. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2012. 204 s. ISBN 978-80-7419-102-2.

14. KUČHTA, J. a kol. *Hospodářská trestná činnost*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. 111 s. ISBN 978-80-210-4256-8.
15. KUČHTA, J. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2005. 546 s. ISBN 80-7179-813-4.
16. KUČHTA, J., VÁLKOVÁ, H. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2005. 546 s. ISBN 80-7179-813-4.
17. MOORE, C. Psychological processes in organizational corruption. In: DECREMER, D. *Psychological Perspectives on Ethical Behavior and Decision Making*. New York: Information Age Publishing Press, 2009. ISBN 978-16-0752-105-1.
18. MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 583 s. ISBN 80-7179-878-9.
19. NĚMEC, M. *Mafie a zločinecké gangy: aktuální problémy vzniku, výskytu a působení zločineckých gangů a mafii a boj proti nim*. Praha: Eurounion, 2003. 390 s. ISBN 80-7317-026-4.
20. NĚMEC, M. *Organizovaný zločin: aktuální problémy organizované kriminality a boje proti ní*. Praha: Naše vojsko, 1995. 219 s. ISBN 80-206-0472-3.
21. NETT, A. *Nové jevy v hospodářské kriminalitě. Sborník z mezinárodní konference konané na Právnické fakultě MU v Brně v únoru 2005*. Brno: Masarykova univerzita, 2005. 307 s. ISBN 80-210-3831-4.
22. NEZKUSIL, J. K otázce příčin kriminality po listopadu 1989. *Trestněprávní revue*. 2005, č. 2, s. 37-44. ISSN 1213-5313.
23. NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. *Kriminologie*. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2008. 527 s. ISBN 978-80-7357-377-5.
24. NOŽINA, M. *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*. Praha: Themis, 2003. 407. ISBN 80-7312-018-6.
25. PWC. Ohlédnutí za hospodářskou kriminalitou v době krize. *Auditor*. 2011, č. 6, s. 6-9. ISSN 1210-9096.
26. RUŽIČ, D. *Vývoj hospodářské kriminality v letech 2003-2008 a její legislativní úprava v České republice včetně porovnání s právní úpravou ve Slovenské republice*. Kunovice: Evropský polytechnický institut, 2009. 130 s. ISBN 978-80-7314-199-8.
27. SCHEINOST, M. a kol. *Kriminalita očima kriminologů*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010. 238 s. ISBN 978-80-7338-096-0.

28. SCHEINOST, M. a kol. *Výzkum ekonomické kriminality*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci v Praze, 2004. 152 s. ISBN 80-7338-031-5.
29. SCHEINOST, M., NETÍK, K. *Český organizovaný zločin v mezinárodním kontextu*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010. 103 s. ISBN 978-80-7338-104-2.
30. SMEJKAL, V. *Kybernetická kriminalita*. 2. rozšířené a aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. 934 s. ISBN 978-80-7380-720-7.
31. SUTHERLAND, E. *White collar crime*. Yale University Press: New Haven, 1983. 280 s. ISBN 0-300-03318-4.
32. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník. II. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2010. 3632 s. ISBN 978-80-7400-178-9.
33. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník. I. Obecná část (§ 1-139)*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. 3632 s. ISBN 978-80-7400-428-5.

Elektronické zdroje

1. MVČR. Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2020 [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, 2021, s. 27. [Cit. 2022-05-12]. Dostupné z WWW: <https://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-kriminality-dokumenty.aspx>.
2. POLICIE ČR. Statistické přehledy kriminality za roky 2016 až 2020 [online]. Policie České republiky, 2022. [Stahováno 2022-04-15]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>.
3. PWC. Celosvětový průzkum hospodářské kriminality 2016. Zpráva za Českou republiku [online]. PricewaterhouseCoopers Česká republika s. r. o., s. 10. [Cit. 2022-05-12]. Dostupné z WWW: <https://www.pwc.com/cz/cs/hospodarska-kriminalita/assets/pdf/global-economic-crime-survey-2016-cz.pdf>.

Legislativní dokumenty

1. Zákon č. 273/2008 Sb., o Polici ČR
2. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
3. Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

Seznam tabulek a grafů

Tabulka č. 1: Analýza hospodářské kriminality v hlavním městě Praha	32
Tabulka č. 2: Objasněnost hospodářské kriminality v hlavním městě Praha.....	32
Graf č. 1: Hospodářské trestné činy spáchané v hlavním městě Praha.....	33
Tabulka č. 3: Analýza hospodářské kriminality v Středočeském kraji.....	34
Tabulka č. 4: Objasněnost hospodářské kriminality ve Středočeském kraji.....	34
Graf č. 2: Hospodářské trestné činy spáchané ve Středočeském kraji.....	35
Tabulka č. 5: Analýza hospodářské kriminality v Jihočeském kraji.....	35
Tabulka č. 6: Objasněnost hospodářské kriminality v Jihočeském kraji	36
Graf č. 3: Hospodářské trestné činy spáchané v Jihočeském kraji	37
Tabulka č. 7: Analýza hospodářské kriminality v Plzeňském kraji.....	37
Tabulka č. 8: Objasněnost hospodářské kriminality v Plzeňském kraji.....	38
Graf č. 4: Hospodářské trestné činy spáchané v Plzeňském kraji.....	38
Tabulka č. 9: Analýza hospodářské kriminality v Karlovarském kraji.....	39
Tabulka č. 10: Objasněnost hospodářské kriminality v Karlovarském kraji	39
Graf č. 5: Hospodářské trestné činy spáchané v Karlovarském kraji	40
Tabulka č. 11: Analýza hospodářské kriminality v Ústeckém kraji	41
Tabulka č. 12: Objasněnost hospodářské kriminality v Ústeckém kraji.....	41
Graf č. 6: Hospodářské trestné činy spáchané v Ústeckém kraji.....	42
Tabulka č. 13: Analýza hospodářské kriminality Libereckém kraji	42
Tabulka č. 14: Objasněnost hospodářské kriminality v Libereckém kraji.....	43
Graf č. 7: Hospodářské trestné činy spáchané v Libereckém kraji	43
Tabulka č. 15: Analýza hospodářské kriminality v Královéhradeckém kraji.....	44
Tabulka č. 16: Objasněnost hospodářské kriminality v Královéhradeckém kraji	44
Graf č. 8: Hospodářské trestné činy spáchané v hlavním městě Praha.....	45
Tabulka č. 17: Analýza hospodářské kriminality v Pardubickém kraji	45
Tabulka č. 18: Objasněnost hospodářské kriminality v Pardubickém kraji.....	46

Graf č. 9: Hospodářské trestné činy spáchané v Pardubickém kraji.....	47
Tabulka č. 19: Analýza hospodářské kriminality na Vysočině.....	47
Tabulka č. 20: Objasněnost hospodářské kriminality na Vysočině	48
Graf č. 10: Hospodářské trestné činy spáchané na Vysočině.....	48
Tabulka č. 21: Analýza hospodářské kriminality v Jihomoravském kraji.....	49
Tabulka č. 22: Objasněnost hospodářské kriminality v Jihomoravském kraji.....	49
Graf č. 11: Hospodářské trestné činy spáchané v Jihomoravském kraji.....	50
Tabulka č. 23: Analýza hospodářské kriminality v Olomouckém kraji.....	50
Tabulka č. 24: Objasněnost hospodářské kriminality v Olomouckém kraji	51
Graf č. 12: Hospodářské trestné činy spáchané v Olomouckém kraji	52
Tabulka č. 25: Analýza hospodářské kriminality v Moravskoslezském kraji	52
Tabulka č. 26: Objasněnost hospodářské kriminality v Moravskoslez. kraji	53
Graf č. 13: Hospodářské trestné činy spáchané v Moravskoslezském kraji	53
Tabulka č. 27: Analýza hospodářské kriminality v Zlínském kraji	54
Tabulka č. 28: Objasněnost hospodářské kriminality v Zlínském kraji.....	54
Graf č. 14: Hospodářské trestné činy spáchané ve Zlínském kraji	55
Tabulka č. 29: Výsledky ověřování první hypotézy	58

Přílohy

Příloha č. 1: Souhrnný přehled vývoje hospodářské kriminality v krajích ČR (2016-2020)

Kraj	2016	2017	2018	2019	2020
PHA	7 588	6 382	6 445	6 688	4 567
STČ	2 204	2 129	1 981	1 913	1 510
JHČ	1 886	1 911	1 657	1 448	1 089
PLK	1 144	1 275	1 150	1 145	823
KVK	567	510	572	634	400
ULK	2 436	2 371	1 911	1 919	1 565
LBK	1 102	992	1 375	1 239	857
HKK	1 150	1 108	977	1 034	779
PAK	877	734	637	766	583
VYS	901	845	744	665	624
JHM	2 655	2 389	2 477	2 482	1 970
OLK	1 923	1 785	1 659	1 434	1 072
MSK	2 754	2 645	2 364	2 315	2 007
ZLK	1 058	1 028	888	907	682
ČR	28 306	26 294	24 837	24 589	18 528

Příloha č. 2: Souhrnný přehled vývoje počtu obyvatel v jednotlivých krajích (2016-2020)

Kraj	2016	2017	2018	2019	2020
PHA	846 980	850 044	854 866	862 264	869 149
STČ	872 510	873 540	878 132	883 188	888 538
JHČ	417 841	414 856	412 313	410 332	407 042
PLK	379 877	377 756	377 210	378 516	377 106
KVK	196 260	193 867	191 556	189 736	188 009
ULK	540 254	534 972	531 098	527 847	522 895
LBK	286 937	284 306	282 606	281 448	278 969
HKK	355 420	351 888	348 778	346 227	343 510
PAK	338 204	335 911	334 475	333 567	331 606
VYS	333 665	330 572	328 141	326 248	323 453
JHM	772 488	768 319	764 698	761 769	760 010
OLK	414 933	410 336	406 113	402 274	398 548
MSK	802 969	792 722	783 759	775 886	765 935
ZLK	384 285	380 106	376 378	372 805	368 944
ČR	6 942 623	6 899 195	6 870 123	6 852 107	6 823 714

Příloha č. 3: Souhrnný přehled objasněnosti hospodářské kriminality v krajích ČR

Kraj	2016	2017	2018	2019	2020
PHA	3 141	2 124	2 336	1 872	1 014
STČ	1 010	993	862	769	602
JHČ	1 465	1 549	1 276	1 098	725
PLK	604	747	620	615	353
KVK	387	332	394	420	253
ULK	1 630	1 579	1 277	1 273	994
LBK	633	664	898	807	476
HKK	736	810	647	624	460
PAK	561	486	350	460	306
VYS	592	523	454	383	353
JHM	1 234	1 105	1 147	976	592
OLK	1 448	1 278	1 191	931	558
MSK	1 518	1 416	1 255	1 137	1 005
ZLK	626	632	591	533	371
ČR	15 605	14 238	13 298	11 898	8 062